

Moriae encomivm Erasmi Roterodami declamatio

Auteur(s) : Érasme

Présentation

Titre longMoriae Encomium Erasmi Roterodami declamatio

Lieu de publicationStrasbourg

Imprimeur(s)-Libraire(s)Schürer, Matthias

Date1511

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

94 Fichier(s)

Les mots clés

[Éloge paradoxal](#), [Prosopopée](#), [Satire](#)

Citer cette page

Érasme, Moriae encomivm Erasmi Roterodami declamatio, 1511

Blandine Perona (laboratoire Larsh / IUF) ; EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 31/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Antibarbari/items/show/47>

Copier

Précisions sur l'exemplaire

LangueLatin

SourceBayerische Staatsbibliothek, Res/4 Paed.th85#Beibd.1

Format

- 94 p.

- in-8

Localisation du documentMunich, Bayerische Staatsbibliothek

Informations complémentaires

USTC[676462](#)

ContributeurPerona, Blandine (édition scientifique)

ÉditeurBlandine Perona (laboratoire Larsh / IUF) ; EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Droits

- Fiche : Blandine Perona (laboratoire Larsh / IUF) ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Texte : [Licence CC BY-NC-SA 4.0](#)

Source de la numérisation[MDZ Digitale Bibliothek](#)

Éléments d'analyse

Analyse

- Cette édition strasbourgeoise est la première publiée avec l'accord officiel d'Érasme.
- Sur ce point, voir Alexandre Vanautgaerden, *Érasme typographe : humanisme et imprimerie au début du XVIe siècle*, Genève, Droz, 2012, p. 11-12.
- Un exemplaire numérisé de l'édition parisienne de 1511 est accessible via les [BVH](#).

Mots-clés

- Éloge paradoxal
- Prosopopée
- Satire

Notice créée par [Blandine Perona](#) Notice créée le 13/11/2023 Dernière modification le 13/03/2024

1.

MORIAE ENCOMI VM ERA
SMI ROTERODAMI
DECLAMATIO.

Ad Lectorem.

Habes hic Lector ἐγκώμιον τῆς μωρίας, hoc est laus
dem stulticiæ, libellū oppido q̃ facetissimū, ab
Erasmo Roterodamo Germanog deco
re concinnatū, in quo varij homi
nū status mire taxant. Hunc
tu si emeris, & legeris,
dispereā si nō impē
dio gaudebis.
Vale.

Argentei 1544

ERASMVS ROT. THOMAE
MORO SVO. S. D.

Vperioribus diebus cū me ex Italia in An-
gliam reciperem, ne totū hoc tempus quo
equo fuit insidendū, ἀμολογο & illiteratis
fabulis tereretur, malui mecum aliquoties vel de
cōsibus studijs nostris aliquid agitare, vel amicorū (q̄s
hic ut doctissimos ita & suauissimos reliqueram) re-
cordatōe frui. Inter hos tu mi More vel in primis oc-
currebas, cuius egdem absentis absens memoria,
nō aliter frui solebā, q̄ p̄sentis p̄sens consuetudine
consueuerā, qua (dispereā) si qd vnq̄ in vita conti-
git mellitius. Ergo qm̄ omnino aliquid agendū duxi,
& id tēpus ad seriā cōmentatōem parē videbā ac
cōmodatū, visum est Moriae encomiū ludere. Quē
Pallas istuc tibi misit in mētē inges. Primū admo-
nuit me Mori cognomē tibi gentile, qd̄ tam ad Mo-
riā vocabulū accedit, q̄ es ip̄e a re alienus. Es autē
vel oīm suffragijs alienissimus. Deinde suspicabar
hūc ingenij nostri lusum, tibi p̄cipue p̄t̄atū iri, p̄pte-
rea q̄ soleas huius gn̄is iocis, hoc est nec indoctis,
ni fallor, nec vsquequaq̄ insulsis, impēdio delecta-
ri, & oīno in cōmuni mortaliū vita Democritū quē-
dam agere. Q̄ t̄p̄ tu qdem, ut p̄ singulari quadā in-
genij tui p̄spicacitate, longe lateq̄ a vulgo dissentis
re soles, ita p̄ incredibili morē suauitate, facilitateq̄
cū omnibus oīm horarū hominē agere, & potes &
gaudes. Hanc igiṛ declamatiūculā, nō solū lubens
accipies, ceu *μνημόσυλον* tui sodalis, verē etiā tuēdā
suscipies, utpote tibi dicatā, itaq̄ tuā nō meā. Etenim

Monimētū
sive memo-
riale.

non deerūt fortasse vitilitigatores; q̄ calūnient par-
 tim leuiiores esse nugas, q̄ vt theologum deceāt, par-
 tim mordaciores, q̄ vt christiane cōueniant mode-
 stie, nosq; clamitabūt, veterē comēdiā, aut Lucianū
 quēpiā referre, atq; oīa mordicus arripe. Verū quos
 argumēti leuitas offendit cogitēt velim, nō meum
 hoc exemplū esse, sed idē iam olim a magnis aucto-
 ribus factitatū. Cū Busyridē laudarit Polycrates, in
 iusticiā Glaucō, quartanā febrim Fauorinus, calui-
 ciū Synesius, muscā Lucianus. Proinde si videbit, Antiq̄ lau-
darūt res il-
laudabiles
 singāt isti me laterūculis interim animi causa, lusi-
 se, aut equitasse in arūdine longa. Nā q̄ tandē est in-
 iquitas, cū omni vitæ instituto suos lusus conceda-
 mus, studijs nullū oīno lulum pmittere; maxime si
 nugæ seria ducāt, atq; ita tractent ludicra, ut ex his
 aliquāto plus frugis referat lector, nō oīno naris ob-
 esse, q̄ ex quorundā tetricis ac splēdidis argumētis.
 Velut cū alius diu consarcinata orōne, rhetoricen,
 aut philosophiā laudat. Alius principis alicuius lau-
 des describit, alius ad bellū aduersus Turcas mouē-
 dū adhortat, alius futura pdicit, alius nouas de las-
 na caprina, comminiscit q̄stiunculas. Vt enim nihil
 nugatius q̄ seria nugatorie tractare, ita nihil festiui-
 us, q̄ ita tractare nugas, vt nihil minus q̄ nugatus
 fuisse videaris, De me q̄dem aliorū erit iudiciū. Tā-
 etsi, nisi plane me fallit φιλαυτία, stulticiam lauda-
 uimus, sed non omnino stulte. Iam v̄o vt de morda-
 citatis cauillatōe respondeam, semp̄ hec ingenijs li-
 bertas pmissa fuit, ut in cōem hoīm vitam salibus
 luderent impune, mō ne licētia exiret in rabiē. Quo
 magis admiror his tempib; aurū delicias, q̄ nihil
Sui amor.

A ij

MORIA

Ad farinas

iam fere nisi solennes titulos, ferre possunt. Porro nonnullos adeo præpostere religiosos videas, ut vel grauissima in Christum conuitia ferant citius, quam pontificem aut principem leuissimo ioco aspergi, præsertim si quid $\pi\rho\delta\sigma\ \tau\acute{\alpha}\ \alpha\lambda\phi\iota\tau\alpha$, id est ad questum attinet. At enim qui vitas hominum ita taxat, ut neminem omnino perstringat nominatim, quaeso utrum is mordere videtur, an docere potius ac monere? Alioqui quot obsecro nominibus ipse me taxo? Preterea qui nullum hominum genus præmittit, is nulli homini, vitis omnibus iratus videtur. Ergo si quis extiterit qui sese lesum clamabit, is aut conscientiam perdet suam, aut certe metum. Lusi hoc in genere multo liberius ac mordacius, diuus Hieronymus, ne nominibus quidem aliquoties parcens. Nos præterquam quod a nominibus in totum abstinemus, ita præterea stilum tempauimus, ut cordatus lector facile sit intellecturus, nos voluisse pratem magis quam morsum quaerisse. Neque enim ad Iuuenalis exemplum, occultam illam scelestæ sentinam usque mouimus, & ridenda magis quam foeda recensere studuimus. Tum si quis est, quem nec ista placare possunt, is saltem illud meminerit, pulchrum esse a stulticia vituperari, quam cum loquentem foecerimus, decoro personæ seruiendum fuit. Sed quid ego hec tibi patrono tam singulari, ut causas etiam non optimas, optime tamen tueri possis? Vale disertissime More, & Moriam tuam grauiter defende. Ex Rure, Quinto Idus Iunias.

MORIA ERASMI.

ENCOMIVM MORIAE

ERASMI ROT.

ST VLTICIA Loquitur.

TCVNQVE de me vulgo mortales
loquunt (neq; enim sum nescia, q; male
audiat stulticia etiā apud stultissimos) Fingit audi
tores solo
stulticiā aspe
ctu exilara
tos.
tamen hanc esse, hanc inq; esse vnā, q;
meo numine deos atq; hoies exilaro,
vel illud abūde magnū est argumentū, quod simul
atq; in hunc coetū frequētissimū dictura p̄dij, sic re
pente oīm vultus, noua quadā atq; insolita hilarita
te enituerūt, sic subito frontē exporrexistis, sic leto
quodā & amabili applausistis risu, ut mihi p̄fecto
quotquot vndiq; p̄sentes intueor, pariter deorū Ho
mericorū nectare, nō sine Nepenthe temulenti esse
videamini, cū antea tristes ac solliciti sederitis, p̄in
de quasi nup̄e Trophonij specu reuersi. Cæterum
quēadmodū fieri cōsuevit, vt cū primū Sol formos
sum illud & aureū os terris ostenderit, aut vbi post
asperā hyemē, nouū Ver blandis aspirarit Fauonijs
p̄tinus noua reb; oībus facies, nouus color, ac plas
ne iuuēta q̄dam redeat, ita vobis me cōspecta, mox
alius accessit vultus. Itaq; quod magni alioq; Rheto
res, vix longa diuq; meditata orōne possunt effice
re (nempe vt molestas animi curas discutiāt) id ego
solo statim aspectu p̄stiti. Quamobrē aut̄ hoc infor
lito cultu p̄dierim hodie, iam audietis, si modo nō
grauabimini dicenti p̄bere aures, nō eas sane quas
sacris concionatoribus, sed quas fori circulatorib;
scurris ac, Morionibus cōsueuistis arrigerere, quas

A iij

Sophiste

Sophi

Id est sumpsi
us sit tibi

id est poeto
i. aethiopē
de albat.
Ex musca
elephantū
facit.

¶ olim Midas ille noster exhibuit Pant. Lubitū est enim paulisper apud vos Sophistam agere, non quidem huius generis, quod hodie nugas quasdam anxias inculcat pueris, ac plusquam muliebre rixandi pertinaciam tradit, Sed veteres illos imitabor, qui quo infamem Sophorū appellatōem vitarent, sophistae vocari maluerunt. Horum studium erat, deorum ac fortium viros laudes encomijs celebrare. Encomium igitur audietis, non Herculis neque Solonis, sed meum ipsius, hoc est stulticiæ. Iam vero non huius facio sapientes istos, qui stultissimum & insolentissimum esse prædicant, si quis ipse se laudibus efferat. Sit sane quæ volent stultum, modo decoris esse fateantur. Quid enim magis quadrat, quæ ut ipsa Moria suarum laudum sit buccinatrix & αὐτὴ ἐκ τῆς αὐλῆς. Quis enim me melius exprimat quæ ipsa me, nisi si cui forte notior sum quam egomet sum mihi. Quæ ego hoc alioqui, non paulo etiam modestius arbitror, quam id quod optimatum ac sapientum vulgus facit, quod peruerso quodam pudore, vel Rhetorem quempiam palponem, vel Poetam vaniloquum subornare solent, cumque mercede conductum, a quo suas laudes audiant, hoc est mera mendacia, & tamen verendus interim ille pavonis in morem, pennas tollit, cristas erigit, cum impudens assentator, nihili hominem Dijs equiparat, cum absolutum omnium virtutum exemplar proponit, a quo sciat ille se plusquam alio alia πάσων abesse. Cum corniculam alienis conuestit plumis, cum τὸν αἰθιοπῶν λευκαίνει. Denique cum ἐκ μουσῶν τὸν ἐλεφαντὰ ποιεῖ. Postremo sequor tritum illud vulgi puerbium, quo dicitur, is recte.

MORIA ERASMI.

laudare sese, cui nemo alius contigit laudator. Quod
hic interim demiror mortalium ingratitude[m] dis-
cam, an seignidem? quorum cum omnes me studio
se colant, meamque libenter sentiant beneficentiam,
nemo tamen tot iam seculis extitit, qui grata oratio-
ne Stulticiæ laudes celebravit, cum non defuerint,
qui Busyrides, febres quartanas, muscas, caluicia,
atque id genus pestes accuratis, magnaque & olei &
somnia iactura elucubrat[is] laudibus vexerint. A me
extemporariam quidem illam & illaboratam, sed
tâto verior[em] audietis orationem. Id quod nolim
existimetis ad ingenij ostentationem esse confectum,
quemadmodum vulgus oratorum facit. Nam si (si
cuti nostis) cum orationem totis triginta annis elab-
boratam, nonnunquam & alienam proferunt, tamen tri-
duo sibi quasi per lulum scriptam, aut etiam dictas
tam esse deferant. Mihi porro semper gratissimum
fuit, ὅττι & ἐπὶ γλωττῶν λέγειν dicere. At ne quod
iam a nobis expectet, ut iuxta vulgarium istorum
Rhetorum consuetudinem, me ipsam finitione ex-
plicem, porro ut diuidam multo minus. Nam utrum-
que omnis est inauspicat[um], vel sine circumscribere eam,
cuius num[er] tam late pateat, vel secare, in cuius cul-
t[ur]am omne rerum genus ita consentiat. Tamen si quor-
sum tandem attinet, me velut umbram atque imagi-
nem finitione representare, cum ipsam me coram
presentes presentem oculis intueamini. Sum etenim
ut videtis, vera illa largitrix ἑλπίς, quam Latini stulti-
cia, Græci μωρία appellant. Quod quid vel hoc opus
erat dicere, quasi non ipso ex vultu fronteq[ue] (quod aiunt)
satis quod sim præ me feram, aut quasi si quod me Minervam

A iij

MORIA

aut Sophiam esse contendat, non statim solo possit
 obtutu coargui, etiā si nulla accedat oratio minime
 mendax animi speculum. Nullus apud me fucis lo-
 cus, nec aliud fronte simulo, aliud in pectore pmo.
 Sumq; mei vndiq; simillima, adeo vt nec ij me dissi-
 mulare possint, qui maxime Sapientiae psonam ac
 titulum sibi vendicant καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ πίθηκοι.
 καὶ ἐν τῇ λεοντῇ ὄντοι obambulant. Quis autem se-
 dulo fingant, tamen alicunde pminentes auriculæ
 Midam produnt. Ingratum mehercule & hoc ho-
 minum genus, qui cum maxime sint nostræ factio-
 nis, tamen apud vulgum cognominis nostri sic pu-
 det, vt id passim alijs magni probri vice obijciant.
 Proinde cū sint μωρότατοι re, cæteræ Sophiæ Tha-
 letes videri velint, nonne iure optimo μωροσοφους il-
 los appellabimus? Visum est enim hac quoq; par-
 te, nostri temporis Rhetores imitari, q plane deos
 sese credunt, si hirudinum ritu, bilingues appareāt,
 ac præclaræ facinus esse ducunt, latinis orōibus sub-
 inde græculas aliquot vocularas velut emblemata, in-
 tertexere, etiam si nunc nō erat his locus. Porro si
 defunt exotica, e putribus chartis, quattuor aut qn-
 q; prisca verba eruunt, qbus tenebras offundant le-
 ctori, videlicet vt qui intelligunt, magis ac magis si-
 bi placeant. Qui non intelligunt, hoc ipso magis ad-
 mirentur quo minus intelligunt. Quādoqdem est sa-
 ne & hoc nostratium voluptatum genus non ineles-
 gans, q; maxime peregrina maxime suspicere. Q-
 si q paulo sunt ambitiosiores, arrideāt tñ & applau-
 dant, atq; asini exemplo τὰ ὥτα κινῶσι & cæteris
 pbe intelligere videant καὶ τὰ ὥτα ἀκμῇ τὰ ὥτα.

i. & in pur-
 pura simij.
 & in pelle le-
 onis asini.

i. stultissimi

i. stulte sapi-
 entes

puerbiū A-
 ristophanis.
 i. laures mo-
 ucant.

i. & hec qdē
 hec.

Ex Aristo-
 phan. Pluto

ERASMI.

Nunc ad institutum recurro. Nomen igitur habe-
tis viri. Quid addā epithetis? Quid? nisi stultissimi?
Nam quo alio honestiore cognomine, Mystras sus-
os compellet dea stulticia? Sed quā non pinde mul-
tis notū est quo gēne pgnata sim, id iam Musis bene
iuuantibus exponere conabor. Mibi vero neq;
Chaos, neq; Orcus, neq; Saturnus, neq; Iapetus, aut
alius id genus obsoletorū ac putriū deorū q̄spiā pa-
ter fuit. Sed *πλουτος* ip̄e vnus vel inuitis Hesi- Plutus so-
do & Homero, atq; ip̄o adeo Ioue *παιτρὶ ἀνδρῶν τε* nat diuitias:
θεῶν τε. Cuius vnus nutu vt olim, ita nūc quoq; sa- i. pater ho-
cra, pphanaq; oīa, sursum ac deorsum miscēt. Cuius minūq; de-
ius arbitrio, bella, paces, imperia, cōsilia, iudicia, co- umq;
mitia, cōnubia, pacta, fœdera, leges, artes, ludicra,
seria (iam spūs me deficit) breuiter publica priuata
q; oīa mortaliū negotia administrant. Cūtra cuius Allusit ad
opem totus ille poeticoe nūminū pplus, dicā auda Lucium
cius, ip̄i quoq; dii selecti, aut oīno nō essent, aut cer-
te *δυσχερῆς* sane q; frigide victitarēt. Quē q̄sq; ira i. domi dī-
tū haberit, huic ne Pallas qdē satis auxiliij tulerit, cō bī capientes
tra q̄sq; quis ppiciū, is vel summo Ioui cum suo ful- Homeri.
mine mādare laqueū possit *τοῦτον πατρὸς εὐχόμεν* i. ex hoc p̄e
μοι ἐντι, atq; hīc q̄dem me p̄genuit non e cerebro glori-
suo, quemadmodū tetricam illā ac toruam Palladē
Iupiter, Vex ex Neotete Nympha multo oīum
venustissima pariter ac festiuissima. Neq; rursum id
tristilli alligatus cōiugio, quo modo faber ille clau-
dus natus est. Verum quod non paulo suauius ēy
φιλότητι μίχθεις, quemadmodū noster ait Home- i. ex iuuenta
rus. Genuit autem, ne quid erretis, non Aristopha- Homericū
nicus ille Plutus, iam capularis, iam oculis captus, mixtus. i. in amore

A v

MORIA

sed quondam integer adhuc calidusq; iuuenta, ne-
 q; iuuenta solum, verum multo magis nectare, qd
 tum forte in deorum conuiuium largius ac meracius
 hauserat. Quod si locum quoq; natalem requiritis,
 (quandoquidem id hodie, vel in primis ad nobilita-
 tem interesse putant, quo loco primos edideris va-
 gitus) ego nec in erratica Delo, nec in vndoso mari,
 nec in σπειρι γλαφυροῖσι sum edita, sed in ipsis in-
 sulis fortunatis, vbi ἀσπάρτα καὶ ἀνίσσονται omnia
 proueniunt, nec vsq; in agris Asphodelus malua,
 squilla, lupinumve, aut faba, aut aliud hoc genus
 nugarum conspicitur, sed passim oculis simul atq;
 naribus ad blandiuntur, moly, panace, nepenthes,
 amaracus, ambrosia, lotus, rosa, viola, hiacynthus,
 Adonidis hortuli, atq; in his quidem nata delicijs,
 nequaq; a fletu sum auspicata vitam, sed protinus
 blande arrisi matri. Iam vero non inuideo τῷ ὑπὸς
 τῷ κροῦσσῷ capram altricem, cum me duæ lepidis-
 simæ nymphae, suis aluerint mammis. Methe Bac-
 cho progenita, & Apædia Panis filia, quas hic quo-
 que in cæterarum comitum ac pedissequarum me-
 arum consortio videtis, quarum mehercle, nomina
 si voletis cognoscere, ex me quidem non nisi græ-
 ce audietis. Hec nimirum quam sublati supercilijs
 conspicamini, φιλαυτία est. Huic quam velut arri-
 dentibus oculis ac plaudentem manibus videtis,
 κολακία nomen. Hec semisomnis ac dormitanti si-
 milis λήθη vocatur. Hec cubito vtroq; innitens, cō-
 fertisq; manibus, μισοπονία dicitur. Hec roseo reo
 uincta ferto, & vndiq; delibuta vnguentis ἡδονή.

Patria stul-
 ticiæ

Homerici.

i. specubus,
 cauis

Lucianici.

i. in semina-
 ta & in arata

Homerici.

i. summo
 Saturnio

i. sui amor.

i. assentatio

i. obliuio

i. odii labo-

rum

i. voluptas.

ERASMI.

Hecludicris & huc atq; illuc errantibus luminibus
 αἰνία dicitur. Hæc nuda cute probeq; saginato cor
 pore, τριφυλ nomen habet. Videtis & deos duos pu
 ellis admixtos, quorum alterum κῶμῳ vocant, al
 terum ψυχῶν ὑπνῶν. Huius inquā famulitij, fide
 libus auxilijs genus omne rerum meæ subijcio di
 tionij, ipsis etiam imperans imperatoribus. Genus
 educatōem, & comites audistis. Nuncne cui
 sine causa videar mihi deæ nomen vsurpare, quan
 tis commodatibus deos simul & homines adfici
 am, q̄q; late meum pateat numen, arrectis auribus
 accipite. Etenim si non inscite scripsit quidam, hoc
 demum esse deum, iuvare mortales. & si merito in
 deorum senatum asciti sunt, qui vinum aut frumē
 tum, aut vnam aliquam huiusmodi commoditatē
 mortalibus ostenderunt, cur non ego iure, deorum
 omniū ἀλφειά dicar, habearq; quæ vna om̄ibus lat
 gior omnia? Principio, quid esse potest vita ipsa vel
 dulcius vel preciosius? At huius exordium cui tan
 dem acceptum ferri conuenit, nisi mihi? Neq; em̄
 aut ὀβριμὸς πατήρ hasta Palladis, aut κρηλακὸς ἐγὼ
 τοῦ Iouis ægis, hominum genus vel progignit vel
 propagat. Verum ipse deum pater atq; hominum
 rex, qui totum nutu tremefaciat olympum, fulmē
 illud trifulcum ponat oportet, & vultum illum Tita
 nicum quo (cum lubet) deos omneis territat, plane
 q; histrionū more aliena sumenda misero p̄sona, si
 q̄n velit id facere, qd' nunc nō facit, hoc est παῖς τοῦ
 ποιεῖν. Iam vero Stoici se dijs p̄ximos autumāt. At
 date mihi terq; q̄terq; aut si libet sexcēties Stoicū
 gamen huic quoq; si non barba insigne sapientiæ,

.i. amentia
 .i. delicia
 .i. deum co
 messatōis.
 .i. dulcem
 somnum

Stulticia dea

οἰζὺν

.i. primari

.i. forti patre
 p̄gnatæ.
 Epitheta sūt
 apd̄ Home
 rum

.i. nubis co
 actoris

.i. fieri pater

.i. stulticia
 .i. munitio

MORIA

etiam si cum hiis commune, certe supercilium erit
ponendum, explicanda frons, abijcienda dogmata il-
la adamantina, ineptiendum ac delirandum aliquā-
tis per. In summa me, me inquā sapiens ille accersat
oportet, si modo pater esse velit. Et cur non apertius
meo more vobiscum fabuler. Quæso num caput,
num facies, num pectus, num manus, num auris,
quæ partes honeste putant, pgenerant deos aut homi-
nes: Non opinor. Immo ea pars adeo stulta, adeoque
ridicula (ut nec nominari citra risum possit) humani
generis est propagatrix. Is est sacer ille fons, unde
de vitam hauriunt omnia verius quæ ille Pythagoræ-
cus quaternio. Age vero quæ vir obsecro matrimonii
capistro velit præbere os, si quemadmodum isti sapientes
facere consueverunt, prius eius vitæ incommoda secum præ-
penderit, aut quæ tandem mulier viri admissura sit, si prius
periculosos labores, si educationis molestiam, vel norit
vel cogitarit. Porro si coniugiis debetis vitam, coniugium
aut debetis *ἀνὴρ* pedissequæ, mihi nimirum quod debe-
atis intelligitis. Tum quæ semel hec expta, denuo res-
petere velit, nisi *ἄλγος* præsens numen adfuerit. Neque
vero id Venus ipsa, vel reclamante Lucretio unquam in-
ficias iuerit, sine nostri numinis accessione, suam vim
mancam atque irritam esse. Itaque ex nostro illo temulen-
to ridiculoque lusu, pueniunt & superciliosi philoso-
phi, in quorum locum nunc successere, quos vulgus
Monachos appellat, & purpurei reges, & præi sacerdotes.
Postremo totus etiam ille deorum poeticorum cœ-
tus adeo frequens, ut turbam vix iam ipse capiat olym-
pus, tametsi spaciosissimus. At sit sane parum mihi
vitæ seminarium ac fontem deberi, nisi quicquid

De coniugio

ii. cogitatio.

ii. obliuio.

Olim philo-
sophi nunc
monachi

Allusio ad
Lucianum.

ERASMI.

in omni vita commodi est, id quoque totum ostendero
 me muneri esse. Quid autem vita haec? num omnino
 vita videtur appellanda si voluptatem detraxeris? Ap- Voluptas
dat stulticia
 plausistis. Eadem sciebam neminem vestrum ita sape
 re vel desipere magis, immo sapere potius, ut in hac
 esset sententia, quod ne Stoici quidem isti voluptatem asp-
 nan, tamen sedulo dissimulant, milleque conuiuijs
 eam apud vulgus dilacerant, nimis ut deterritis alijs
 ipsi, plixius fruantur. Sed dicant mihi plouem, quae ta-
 dem vitae pars est, non tristis, non infestiva, non inue-
 nusta, non insipida, non molesta, nisi voluptatem, id est
 stulticiae condimentum adiuxeris? Cuius rei, cum satis
 idoneus testis esse possit ille, nunc satis laudatus, So- Sophocles
in aace.
In sapiendo
nihil dulcissi-
ma vita
Infantia
 phocles, cuius extat pulcherrimum illud de nobis Elo-
 giū ἐν τῷ προεῖν ὅτι μὴ ἐν ἡλίσσῳ βίωσιν, tamen age re
 omnem sigillatim aperiāmus. Principio, quod nescit pri-
 ma hominis aetatem multo laetissimam, multoque omni-
 bus gratissimam esse? Quid enim est illud in infantibus
 quod sic exosculamur, sic amplectimur, sic fouemus,
 ut hostis etiam huic aetati ferat opem, nisi stulticia leno-
 ciniū, quod data opera prudens natura, recens natis
 adiuxit, ut aliquo voluptatis velut auctoramento, &
 educationum labores delinire quant, & tuentium fauores
 ebladiane. Deinde quod succedit huic adolescentia, quod Adolescentia
 apud omnes gratiosa, quod cadide fauet omnes, quod studiose pro-
 uehūt, quod officiose porrigunt auxiliares manus? At
 vñ quod ista iuuentutis gratia? vñ nisi ex me, cuius beneficium
 quod minimū sapit, atque ob id quod minime ringit. Mēti-
 or nisi mox ubi gradiores facti perire vsum, ac discipli-
 nas, virile quiddam sapere ceperint, continuo deflore-
 scit formenitor, languescit alacritas, frigescit lepos

MORIA

Senectus

Id est iteꝝ
pueros.

AMO.

labascit vigor. Quo, q; longius a me subducit, hoc minus minusq; viuit, donec succedat τὸ χαλεπὸν γῆρας. i. molesta senectus, non iam alijs modo, verę etiã sibi met inuisa. Quę qdem prsum nulli mortaliũ foret tolerabilis, nisi rursus tantorę miserta laborę, dextra adesset, & quemadmodũ dii poetarę solent puentibus aliqua metamorphosi succurrere, itidem ego quoq; iam capulo p̄ximos, denuo quo ad licet, ad puericiã eos reuocarẽ. Vñ nō abs re vulgus eos παλῖμπαῖλας appellare cōsueuit. Porro si quis transformadi rōnem requirat, ne id quidem cælarim. Ad Lethes nostrę fontem (nam in insulis fortunatis oriẽ, si qdem apud inferos tenuis modo riuulus labit) eos, p̄duco, vt simul atq; illic longa potarint obliuia, paulatim dilutis animi curis repubeſcant. At isti iam delirant inquit, iam desipiũt. Esto sane, sed istuc ip̄m est repuerascere. An vero aliud ē puerę esse q; delirare, q; desipere? An nō hoc vel maxime in ea delectat ætate, qđ nihil sapit? Quis em̄ non ceu portentũ oderit atq; excreet, puerę virili sapientia? Astipulat & vulgo iactatũ puerbium. Odi puerulũ p̄co ci sapientia. Quis aut̄ sustineret habere commerciũ, aut cōsuetudinẽ cum eo sene, qui ad tã tam rerę experientiã, parẽ animi vigorem, iudiciq; acrimoniã adiũxisset. Itaq; delirat senex meo mune re. Sed tñ delirus iste meus, interim miseris illis curis vacat, qbus sapiens ille distorquet. Interim nō illepidus est cōporior. nō sentit vitę tediũ, quod robustior ætas vix tolerat. Nō unq; cum sene Plautino ad tres illas literas reuertit. Infelicitissimus si sapiat. At interim meo bñficio fœlix, interim amicis gr̄as

ERASMI.

tus, ne congerro qdem infestius. Quandoqdem
 & apud Homerū, e Nestoris ore fluit orō melle dul
 cior, cum Achillis sit amarulenta, & apud eūdem, se
 nes in mœnibus cōsidentes τῆν λειριόεσσαν vocē .i. florulētā
 edūt. Quo qdē calculo ip̄am etiā supant pueritiā,
 suauem qdem illam, sed infantem, ac p̄cipuo vitæ
 oblectamēto, puta garrulitate carētem. Addite huc
 quod pueris quoq; gaudeant impensius senes, ac
 pueri vicissim senibus delectant, ὡς αἰ τὸν ὁμοίον Homericū
 αἰτρεῖ βέδον ὡς τὸν ὁμοίον. Quid em̄ inter illos non cō
 uenit, nisi qd' hic rugosior, & plures numerat natas .i. & sp̄ simi
 lēs. Alioqui capillorū albor, os edentulū, corporis lēducit deus
 modus minor, lactis appetētia, balbuties, garrulū ad similem
 tas, ineptia, obliuio, incogitantia, breuiter omnia ce
 tera cōgruūt. quo q; magis accedūt ad senectā, hoc
 p̄pius ad puericiæ similitudinē redeūt, donec pue
 roꝝ ritu, citra vitæ tediū, citra mortis sensum, emi
 grāt e vitā. Eat nūc q; uolet, & hoc meū bñficiū cum
 reliquorū deorū metamorphosi cōparet. Qui qd' ira
 ti faciāt nō libet cōmemorare, sed qbus q; maxime
 p̄picij sunt, eos solent in arborē, in auem, in cicadā,
 aut etiam in serpentē transformare, quasi vero nō
 istuc ip̄m sit perire, aliud fieri. Ego vero hominem
 eūdem optimæ ac foelicissimæ vitæ parti restituo.
 Q; si mortales p̄sus ab omni sapientiæ cōmercio
 temparent, ac p̄petuo mecum ætatem agerent, ne
 esset qdem vllum senitiū, verū p̄petua iuuenta fruerē
 tur foelices. An non videtis terricos istos, & vel phi
 losophiæ studijs, vel serijs & arduis addictos nego
 cijs, plerūq; prius q; plane iuuenes sint, iam consenu
 isse, videlicet curis, & assidua acriq; cogitationum.

MORIA

Prouerbiū
i. pordi acar
nani

Brabantini.

Hollandi

agitatione, sensim spiritus & succum illum vitalem
exhauriēte. Cum contra Moriones mei pinguiculi
sint, & nitidi & bene curata cute, plane *χοῖποι* (qd'
aiunt) *ἀεὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς*, nunq̃ pfecto senectutis incōmo-
dum ullū sensuri, nisi nonnihil (vt fit) sapientū cōta-
gio inficerent, adeo nihil patiū hominū vita omī ex
parte beatū esse. Accedit ad hec vulgati puerbij nō
leue testimoniū, quo dicitāt, Stulticiā vnā esse rem
quæ & iuuentā alioqui fugacissimā remoret, & im-
probam senectam pcul arceat, ut nō temere de Bra-
bantis populari sermone iactatum sit. Cum ceteris
hominibus ætas prudentiam adferre soleat, hos q̃
ppius ad senectam accedūt, hoc magis atq; magis
stultescere. Atq; hac gente nō est alia, vel ad commu-
nem vitæ cōsuetudinē festiuior, vel quæ minus sen-
tiat senectutis tristitiam. His q̃dem, vt loco ita & vitæ
instituto confines sunt Hollandi mei. Cur enim
nō meos appellem, vsq; adeo studiosos mei cultor-
es, vt inde vulgo cognomē emeruerint? cuius illos
adeo nō pudet, vt hinc vel p̃cipue sese iactitēt. Eant
nūc stultissimi mortales, & Medæas, Cīrces, Vene-
res, Auroras, & fontem nescio quem regant, quo
sibi iuuentā restituant, cū id sola p̃stare & possim &
soleā. Apud me succus est ille mirificus, quo Mem-
nonis filia, Tithoni sui iuuentā progauit. Ego sum
Venus illa, cuius fauore Phaon ille repubuit, ita vt
a Saphone tantopere amaret. Meæ sunt herbæ, si q̃
sunt, mea p̃camina, meus ille fons, q̃ nō solū reuo-
cat elapsam adolescentiā, sed (qd' est optabilius) per-
petuam seruat. Quod si omnes huic sententiæ sub-
scribitis, adolescentia nihil esse melius, senectute

ERASMI.

nihil detestabilius, quātū mihi debeatīs videtīs opī
 nor, quæ tantum bonū retineam, tanto excluso ma
 lo. Sed quid adhuc de mortalibus loquor? Cœlum
 omne lustrate, & mihi meum nomē opprobet lice
 bit, quicquid volet, si quē omnino deorū repererit nō
 insuauē & aspernabilē, nisi meo numine cōmende
 tur, Etem cur semp ephēbus & comatus Bacchus?
 Nempe quia vecors ac temulentus, conuiuijs, salta
 tōibus, choreis, lusibus vitam omnem transigens,
 ne tantillū qdem habet cū Pallade commercij. De
 niq; tantū abest vt sapiens haberi postulet, vt ludis
 brijs ac iocis coli gaudeat, neq; puerbio offenditur
 quod illi fatui cognomētum attribuit. Id est huius
 modi *μωρῶχου μωρὸτερος*. Porro Morycho nomen
 yterunt, qd illum p templi foribus sedētem, musto
 ficisq; recentibus agricolarū lasciuiā cōsueuerit ob
 linere. Tum aut qd nō scommatū in hūc vetus iacit
 comœdia? O insulsum inquit deū, & dignū qui
 ex inguine nasceret. At quis nō malit hic fatuus &
 insulsus esse, semp festiuus, semp pubescens, semp
 omnibus lusus ac voluptatē adferens, q vel *ὀβλῖκου*
λομῆτιο ille Iupiter oibus formidabilis, vel Pan su
 is tumultibus omnia senio vitiās, vel fauillis opple
 tus Vulcanus, ac semp officinæ laboribus squalis
 dus, aut Pallas etiā ip̄a, sua Gorgone & hasta terri
 bilis καὶ αὖ ἐν ὄρωσ ἀλγίμω. Cur semp puer Cupi
 do? cur nisi qd nugator est, καὶ μὴ ἐν ὄρωσ, neq; fa
 cit neq; cogitat. Cur aureq; Veneri semp vernat sua
 forma? Nimirū qd mecum habet affinitatē, vnde &
 patris mei colorē vultu refert. Deinde ppetuo ridet
 si quid mō Poetis credimus, aut horū emulīs statua

Dñ gentiliū
 oīs stultū.

Prouerbiū
 i. Morycho
 stultior.

i. obliqui
 consilij

i. sp̄torū
 intuens

puerbiū
 i. nihil sanctū

MORIA

rijs. Quod numen vnq̃ religiosius coluere Roma
 nis, q̃ Florę omnium voluptatū parētis: q̃q̃ si quis eti
 am tetricorū deorū vitam diligētius requirat ab Ho
 mero reliquisq; poetis, reperiet stulticię plena om
 nia. Quid em̃ attinet reliquorū facta cōmemorare,
 cum Iouis ipsius fulminatoris amores ac lusus pro
 be noritis. Cum seuera illa Diana oblita sexus, ni
 hil aliud q̃ venet, Endymionem interim deperiens.
 Verū illi sua facinora, a Momo audiant malim, a q̃
 sapius quondam audire solebant. Verū nuper iratū
 vna cum Ate in terras p̃cipitem dederunt, quod sa
 pientia sua, scelerati deorū importunus obstreper
 ret. Neq; mortaliū vllus exulem dignatur hospitio
 tantum abest ut illi in principum aulis sit locus, in
 q̃bus tamen mea κολακία primas tenet, cui cū Mo
 mo non magis conuenit q̃ cum agno lupis. Itaque
 sublato illo, iam multo licentius ac suauius nuga
 tur dī vere πῶς τὸν ἀγνοῦντες, ut inq̃t Homerus, nul
 lo videlicet censore. Quos em̃ non præbet iocos fis
 culnus ille Priapus? Quos non ludos exhibet fur
 tis ac p̃stigijs suis Mercurius? Quin & Vulcanus ip
 se in deorū conuiuijs γελῶτο πρὶόν agere consue
 uit, ac modo claudicatione, modo fauillis, modo ri
 diculis dictis exhilarare compotatōem. Tum & Si
 lenus ille senex amator τὴν κἀρλακα saltare solitus
 vna cū Polyphemo τὴν τρετανελῶ. Nymphis τὴν
 γυμνοπόδιον saltatibus. Satyri semicapri atellanas
 agitāt. Pan in sulsa quapiā cantiūcula, risum oībus
 mouet, quē ita malūt q̃ ipas audire musas, p̃cipue
 cū iam nectare ceperit madere. Porro qd ego nunc
 cōmemorē quæ p̃be potū dī, post conuiuiū agitēt?

i. adulatio

i. facillime
 agentes.
 Homericū.

i. risus con
 citatorem.

Est gen^s sal
 tationis ru
 sticorum.

ERASMI.

Adeo mehercle stulta, ut ipsa nonnunquam a risu temperare nequam. Sed satius est in his Harpocratis memississe, ne quis forte nos quoque Coryceus aliquis deus auscultet, ea narrante quam ne Momus quidem impune ploratus est. Sed iam tempus est ut ad Homericum exemplar, relictis coelitis, vicissim in terram demigremus, quod ibi nihil letum aut felix sit, nisi meo munere dispiciamus. In primis videtis, quanta pudentia natura parens, & humani generis opifex, illud caverit, ne usque deesset stulticiae condimentum. Etenim cum Stoicis de finitoribus, nihil aliud sit sapientia quam ducere, contra stulticia, affectuum arbitrio moveri, ne plane tristis ac tetra esset hominum vita. Iuppiter quanto plus indidit affectuum quam rationis, quasi semiunciam comparet ad assem. Preterea rationem in angustum capitis angulum relegavit, reliquum omne corpus perturbantibus reliquit. Deinde duos quasi tyrannos violentissimos vni opposuit. Ira quam precordiorum arcem obtinet, atque adeo ipsum vite fontem cor, & concupiscentiam, quam ad imum usque pubem, latissimum imperium occupat. Aduersus has geminas copias, quantum valeat ratio, communis hominum vita satis declarat. Cum illa, quod unum licet, vel usque ad riuum reclamant, & honesti dicunt formulas, verum hi laqueum regi suo remittunt, multoque odiosius obstrepunt, donec iam quicquid fessus, ultro cedit ac manus dat. Ceterum quoniam viro administrandis rebus nato, plusculum de rationis vinctula erat aspergendum, ut huic quoque pro virili consulere, me sicut in ceteris in consilium adhibuit, moxque consilium dedi me dignum. Nempe uti mulierem adiungeret, animal videlicet stultum quidem illud & ineptum, verum ridiculum

Descendit ad
terrena.

Sapientiam secundum
Stoicos.

B. ij.

MORIA

Plato de
muliere

& suauē, Quo cōuictu domestico, virilis ingenij tristitia sua stulticia cōdideret atq; edulcaret. Nā quod Plato dubitare videt, vtro in genere ponat mulierē, rationalium animantiū, an brutorū, nihil aliud voluit, q̄ insignem eius sexus stulticiā indicare. Quod si qua forte mulier sapiens haberi vellet, ea nihil aliud agit, q̄ ut bis stulta sit, perinde quasi bouē aliq; ducat ad ceroma, inuita relucitanteq; (ut aiunt) Minerva. Conduplicat em̄ vitium, q̄ quis contra naturam virtutis fucum inducit, atq; alio deflectit ingenij. Quemadmodū iuxta Græcorū puerbiū, Simia semper est simia, etiā si purpura vestiatur, ita mulier semper mulier est, hoc est stulta, quancūq; psonam induxeris. Neq; vero mulierū genus vsq; adeo stultū arbitror, vt mihi eam ob rem succenseant, quod illis & ip̄a mulier, & stulticia stulticiā attribuā. Etenim si rem rectā reputent via, hoc ip̄m stulticiā debent acceptū ferre, quod sint viris multis calculis fortunatiores. Primū formæ gratia, quā illi merito rebus omnibus anteponūt, cuiusq; p̄sidio in tyrannos etiam ipsos tyrannidē exercent, alioq; vnde nam horror ille formæ, hispida cutis, & barbæ sylua plane senile qddam in viro, nisi a prudentiæ vitio, cum feminarū semper lenes malē, vox semper exilis, cutis mollicula, quasi ppetuam quandam adolescentiam imitentur. Deinde quid aliud optant in hac vita, q̄ ut viris q̄ maxime placeant? Nonne huc spectant tot cultus, tot fuci, tot balnea, tot compturæ, tot vnguēta, tot odores, tot componendi, pingendi, fingendi q; vultus artes? Iam num alio nomine viris magis commendatæ sunt q̄ stulticiā? Quid em̄ est quod

ERASMI.

illi mulieribus non permittunt. At quo tandem au-
 ctamento, nisi voluptatis? Delectant aut nō alia
 re, q̃ stulticia. Id esse verū, nō ibit inficias quisq; se-
 cum reputarit, quas vir cum muliere dicat ineptias,
 quas agat nugas, quoties fœminea voluptate des-
 creuerit vii. Habetis igit primū & p̃cipuū vitæ oble-
 ctamentū, quo fonte p̃ficiat. Sed sunt non
 nulli, cū primis aut senes, bibaces q̃dem illi magis De bibacho
 q̃ mulierosi, q̃ summā voluptatē in cōpotatōnibus
 constituunt. Equidē an sit vllū lautū conuiuiū, vbi
 mulier non adsit viderint aliq̃, illud certe cōstat citra
 stulticię condimentū, nullū omnino suaue esse. adeo
 vt si desit q̃ vel vera vel simulata stultitia risum mo-
 ueat, γελωτοποιον quempiā vel mercede cōductū i. risus mo-
 uedi artificē
 accersant, aut ridiculū aliquem parasitū adhibeant,
 q̃ ridendis hoc est stultis dicentijs, silentiū ac tristiti-
 am compositationis discutiat. Quorsum enim attine-
 bat tot bellarijs, tot lauticijs, tot cupedijs onerare vē-
 trem, nisi & oculi pariter & aures, nisi totus animus
 risu, iocis, leporibus pasceretur? At istiusmodi tra-
 gematum, ego sum architectrix vnica. Q̃q̃ illa ip̃a τῶν γυμνα-
 iam in conuiuijs solennia, regem sortiri talis, lusita τῶν. i. secundæ
 re tesseris, philotesijs inuitare, ad myrtū canere, sal- mens
 tare, gesticulari, non a septem Græciæ sophis, verū φιλοτῆσις
 a nobis ad humani generis salutem reperta sunt. i. epulatio
 potatio
 Atqui omnium huiusmodi rerum ea natura est, ut
 quo plus habeant stulticiæ, hoc plus conferant vitæ
 mortalium, quæ si tristis sit, ne vita quidem appel-
 landa videatur. Tristis autem euadat oportet, nisi
 cognatum tedium hoc genus oblectamenti abster-
 feris.

Sed erunt fortassis, qui hoc quoq; volu-

B iij

MORIA

De amicitia p̄tatis genus negligent, & in amicorū charitate & cō
fuetudine acquiescant, amicitiam dicūtātes vnam
rebus omnibus antepōnendam, quippe rem vsq;
adeo necessariā, vt nec aer, nec ignis, nec aqua ma
gis. rursum adeo iucundā, vt qui hanc de medio su
stulerit, Solem sustulerit, adeo deniq; honestam (si
quid tamen hoc ad rem pertinet) vt nec ipsi philoso
phi vereantur eam inter prācipua bona commemo
rare. Sed quid, si doceo, me huius quoq; tanti boni
& puppim esse & proram? Docebo autem non cro
codilitis aut foritis ceratinis, aut alijs id genus diale
cticorum argutijs, sed pingui (quod aiunt) Miner
ua, rem digito propemodum ostendam. Age, cōni
uere, labi, cecutire, hallucinari in amicorum vitijs, q̄
dam etiam insignia vicia, pro virtutibus amare mi
rariq; an non stulticiā videtur affine? Quid cum ali
us exosculatur neuum in amico, alium delectat Po
lypus agnē, cum filium strabonem appellat petum
pater. Quid inq; hoc est nisi mera stulticiā: clamēt
terq; quaterq; stulticiā esse, atqui hec vna stulticiā
& iungit iunctos, & seruat amicos. De mortalibus
loquor, quorum nemo sine vicijs nascitur, optimus
ille est qui minimis vrgetur. Cum interim inter sa
pientes istos deos, aut omnino non coalescit amici
tia, aut tetrica quædam & insuavis intercedit, nec
ea nisi cum paucissimis, nam cum nullis dicere reli
gio est, propterea quod maxima pars hominum de
sipit, immo nullus est qui non multis modis delis
ret, & non nisi inter similes cohaeret necessitudo.
Quod si quando inter seueros istos coierit mutua
beniuolentia, ea certe haud quāq; stabilis est, nec ad

Horatius

ERASMI.

modum duratura, nimirum inter morosos & plus
 satis oculatos, ut qui in amicorum vitijs tam cernunt
 acutum, q̃ aut aquila aut serpens Epidaurius. At ip
 si in p̃p̃rijs vitijs q̃ lippiunt, & q̃ non vident manti
 cam in tergo pendentē. Itaq; cum ea sit hominū na
 tura, ut nullū ingenium reperiat non magnis ob
 noxium vitijs, adde tantam animorum ac studioꝝ
 dissimilitudinē, tot lapsus, tot errata, tot casus vi
 tæ mortalis, quo pacto vel horam constabit inter
 argos istos amicitia iucunditas, nisi accesserit ea
 quā mire Græci ἐὺχέϊαν appellant, quam seu stul
 ticiam, seu morum facilitatem veritas licebit. Quid
 autem: an non Cupido ille omnis necessitudinis au
 ctor & parens, prorsum oculis captus est: cui quem
 admodum τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται. Iudem in
 tervos quoq; efficit, ut suū cuiq; pulchrum videat,
 ut cæcus cæcā, perinde, ut pupus pupam deamet,
 hec passim & fiunt & ridentur. Sed tamen hec ridi
 cula iucundam vitæ glutinant, copulantq; societas
 tem. Porro quod de amicitia dictū est, id multo
 magis de coniugio sentiendū, quod quidē nihil
 est aliud q̃ indiuidua vitæ coniunctio. Deū immor
 talem, que non diuortia, aut etiam diuortijs deterio
 ra passim acciderent, nisi viri fœminæq; domestica
 consuetudo, per adulatōem, per iocum, per facilita
 tem, errorem, dissimulatōem, meum utiq; satellitiū
 fulciret alereturq; Pape, q̃ pauca coirent matrimo
 nia, si sp̃s prudēter exgreret, quos lusus delicat
 ta illa, sicuti videt, ac pudēs ὄγuncula, iā multo añ
 nuptias luserit. Tū q̃to pauciora cohererent inita,
 nisi plurima vxorum facta, p̃ viri vel negligentiam,

.i. ignavia;
 sanitas.
 Cupido.
 ex theocriti
 bucoliaſtis.
 .i. nō pulcra
 pulcra vidē
 tur.

Matrimoni
 um.

MORIA

vel stuporē laterent. Atq; hec qdem merito stulticie tribuunt, verum ea interim prestat vt marito iucunda sit vxor, vxori iucundus maritus, vt tranquilla domus, vt maneat affinitas. Ridetur, cuculus, curruca, & quid non vocatur, cum mœchæ lachrymas labellis exorbet. At quanto scelicius, sic errare, q̃ Zelotypiæ diligentia, cum sese conficere, tum omnia miscere tragedijs. In summa, vsq; adeo nulla societas, nulla vitæ coniunctio, sine me vel iucunda, vel stabilis esse potest, vt nec populus principē, nec seruum herus, nec heram pedissequa, nec discipulus lū p̃ceptor, nec amicus amicū, nec maritū vxor, nec locator conductorē, nec cōtubernalis contubernallem, nec conuictor cōuictorem diutius ferat, nisi vicissim inter sese nunc errent, nūc adulent, nunc prudentes conniueant, nunc aliquo stulticiæ melle sese deliniant. Iam hec scio videri maxima, sed audietis maiora. Quæso num quenq; amabit, qui ip̃e semet oderit. Num cum alio cōcordabit, q̃ secum ip̃e disfidet. Num vlli voluptatē adferet, q̃ sibi metipsi sit grauis ac molestus. Istud opinor nemo dixerit, nisi qui sit ipsa stultior stulticia. Atqui si me excluderis, adeo nemo poterit alterū ferre, ut ip̃e etiam sibi q̃s q̃ pureat, sua cuiq; sordeant, sibi quisq; sit inuisus. Quandoqdem id mali natura, non paucis in rebus nouerca magis q̃ parens, mortalium ingenijs inseuit, p̃cipue paulo cordatior, vt sui quenq; poenitet, at, admiretur aliena, quo fit vt omnes dotes, omnis elegantia, decorq; vitæ vitietur, pereatq;. Quid em̃ proderit forma, præcipuum decorum immortalis um munus, si putiditatis vitio cōtaminetur. Quid

ERASMI.

iuuenta si senilis tristitię fermento corrumpat. Deniq; quid in omni vitę munere, vel tecum, vel apud alios acturus es cū decoro (est em̄ non artis modo, verū etiam omnis actōis caput, decere quod agas) nisi adsit dextra hęc Philautia, q̄ mihi merito germana est vice, adeo strennue meas vbic; ptes agit, Quid autē aequę stultum, atq; tibi ipsi placere: teipsum admirari. At rursum qd venustū, quid gratiosum, quid non indecorū erit, quod agas, ip̄e tibi displicens. Tolle hoc vitę condimentū, & protinus frigebit cum sua actōe orator, nulli placebit cum suis numeris musicus, explodetur cum sua gesticulatiōe histrio, ridebit vna suis cum musis Poeta, sordebit cum arte pictor, esuriet cum pharmacis medicus, postremo pro Nireo Thersites, p Phaone Nestor, pro Minerva sus, pro facundo infans, pro vrbanus rusticus videberis. In tantū necesse est vt sibi q; quisq; blandiatur, & assentiuncula quapiā sibi prius commendetur, q̄ alijs possit esse commēdatus. Deniq; cum p̄cipua felicitatis pars sit, quod sis esse velis, nimirum totum hoc pręstat cōpendio mea Philautia, vt neminem suę formę, neminem sui ingenij, neminem generis, neminem loci, neminem instituti, neminem patrię pceniteat, adeo ut nec Hircanius cum Italo, nec Thrax cum Atheniensi, nec Scythia cum insulis fortunatis cupiat permutare. Eo singularem naturę sollicitudinē, vt in tantarum varietate paria fecit omnia. Vbi dotibus suis non nihil detraxit, ibi plusculum Philautiæ solet addere, q̄ hoc ipsum stulte profecto dixi, cū hęc ipsa dos sit vel maxima, ut ne interim dicam, nullū

C

MORIA

Bellicausa
stulticia.

.i. nulla rō.

Socratis
stulticia

egregium facinus adiri, nisi meo impulsu, nullas
egregias artes nisi me auctore, fuisse reptas. An
non omniū laudatorū facinorū seges ac fons est bel
lum? Porro qd stultius q̄ ob causas nescio q̄s, cer
tamen eiusmodi suscipe, vnde ps vtraq; semp plus
aufert incōmodi q̄ boni. Nam eorū q cadunt velu
ti Megarensiū *Μεγαρεῶν Ἀδύνας*, deinde cū iam vtrinq;
constitere ferratæ acies, & rauco crepuerunt cornua
cantu, q̄s oro sapiētū istorū vsus? qui studijs exhauf
sti, vix tenui frigidoq; sanguine spūm ducunt. Cras
sis ac pinguibus opus est, q̄bus q̄ plurimū adsit au
daciæ, mentis q̄ minimū, nisi si quis Demosthenē
militem malit, qui Archilochi secutus consiliū, vix
conspēctis hostibus, abiectō clypeo fugit, tam igna
uus miles, q̄ orator sapiens. Sed cōsiliū (ingunt) in
bellis plurimū habet momēti. Egdem fateor in du
ce, verū id qdem militare non philosophicū, parasit
tis, lenonibus, latronibus, sicarijs, agricolis, stupi
dis, oberatis & huiusmodi mortalium fece, res tam
preclara gerit, non philosophis lucernarijs, qui qui
dem q̄ sint ad omnē vitæ vsum inutiles, vel Socra
tes ip̄e vnus Apollinis oraculo sapiens, sed minime
sapienter iudicatus, documento esse potest, qui ne
scio qd publice conatus agere, summo cum omniū
risu discessit. Q̄ q̄ vir is in hoc non vsq; quaq; desip
uit, quod sapientis cognomē non agnoscit, atq; ip
si deo rescribit. Quodq; censet sapienti a rep. tractā
da abstinendū esse, nisi quod potius monere debu
erat, a sapientia temperandū ei, qui velit in hominū
haberi numero. Deinde quid eūdem accusatum ad
cicutam bibendam adegit, nisi sapientia? Nam dū

ERASMI.

nubes & Ideas philosophat, dum pulicis pedes me-
 tit, dum culicū vocem mirat, quæ ad vitam cōem ar-
 tinent, non didicit. Sed adest p̄ceptorī de capite perī-
 clitanti discipulus Plato, egregius scilicet patronus
 q̄ turbæ strepitu offensus, vix dimidiatā illā perios-
 dum p̄nunciare potuit. Iam quid dicam de Theophrasto, q̄
 p̄gressus in concionem, repente obmutuit, p̄inde quasi lupo
 conspecto, qui militem animasset in bello. Isocrates ob
 ingenij timiditatē, nec hīscere vnq̄ est ausus. M. Tullius eloquentiæ Ro-
 manæ parens, semp̄ inde cora trepidatōe, p̄inde qua-
 si puer singultiens, exordiri consuevit. Idq̄ Fabius
 interpretatur cordati oratoris, & periculū intelligenti-
 s argumentum. Verum cum hoc dicit, an non pa-
 lam fatetur sapientiam ob stare ad rem probe geren-
 dam? Quid isti facient cum res ferro geritur, qui tū
 metu exanimantur, cum nudis verbis est decertan-
 dum? Et post hec celebratur si dijs placet, preclara il-
 la Platonis sententia, beatas fore respublicas, si aut
 imperent philosophi, aut philosophentur Imperato-
 res. Imo si consules historicos, reperies nimū nū-
 los reip. pestilentiores fuisse principes, q̄ si quando
 in philosophastrum aliquem, aut literis addictū in-
 ciderit imperium, cuius rei satis opinor faciunt fidē
 Catones, quorum alter insanis delationibus reipu.
 tranquillitatem vexauit, alter libertatem. P. R. dum
 nimium sapienter vindicat, funditus subuertit. Ad
 de his Brutos, Cassios, Gracchos ac Ciceronē etiā
 ipsum, qui non minus pestilens fuit Romanorum
 reipu. q̄ Demosthenes Atheniensium. Porro. M.
 Antonius (ut donemus bonū imperatorem fuisse)

Plato.

Theophrastus.

Isocrates.
Cicero.

Catones

A. Antoni⁹

C ij

MORIA

.i. asini ad
lyram

Philosophi
res: cōiūm
sunt impij.

Timon

nam idipm extorqre possim (fuit em hoc ipo noie
gravis atq; inuisus ciuibus, q; tam philosophus es-
set). Sed tñ vt donemus fuisse bonū, at certe pestilē-
tior fuit reip. tali relicto filio, q; fuerat sua admini-
stratōe salutaris. Quandoqdem solet hoc hominū
genus, q; sese sapientiæ studio dediderūt, cū cæteris
in rebus, tum p̄cipue in liberis ppagandis incoeli-
cissimū esse, puidente opinor natura, ne malū hoc
inter mortales latius serpat. Sed vteūq; ferēdū, si tñ
ad publica munia forēt *δυοι πρὸς λύραν* nisi ad oēm
pr̄sus vitæ functōem nihilo essent dexteriores. Ad
cōuiuiū adhibe sapiētē, aut tristi silentio, aut mole-
stis q̄stiunculis obturbabit. Ad chorū aduoca, cas-
melū saltare dices. Ad publicos ludos trahe, ipovul-
tu, populi voluptatibus obstabir, & coget e theatro
migrare sapiēs Cato, qñqdem supciliū nō p̄t pone-
re. In colloquum inciderit, repēte lūpus in fabula. Si
qd emēdū, si cōtrahēdū, breuiter si qd eorū agēdū,
sine qbus hec quotidiana vita trāsigi nō p̄t, stipitē
dicas sapiētē istū, nō hoīem, vsq; adeo nec sibi, ne-
q; patriæ, neq; suis vsq; vsui esse p̄t, p̄pterea qd cōis-
um res: sit imperitus, & a populari opinione, vulga-
ribusq; institutis longe lateq; discrepet. Qua qdē ex-
re, odiū quoq; cōsequat̄ necessum est, nimirū ob tā-
tam vitæ atq; animorū dissimilitudinē. Quid em oīs
no gerit̄ inter mortales, nō stulticiæ plenum, idq; a
stultis & apud stultos? Q; si quis vnus vniuersisve
lit obstrepere, huic ego suaferim, vt Timonē imita-
tus, in solitudinē aliquā demigret, atq; ibi solus sua
fruat̄ sapientiā. Verū vt ad id quod institueram
reuertar, q̄ vis saxeos & agrestes illos hoīes in ciuīs

ERASMI.

tatem coegit, nisi adulatio. Nihil enim aliud significat illa Amphionis & Orphei cithara. Quæ res, plebem Romanam iam extrema molientem, in concordiam ciuitatis reuocauit. Num oratio philosophica? Minime. Immo ridiculus ac puerilis apologus de vetre reliqua; corporis membris confictus. Idem valuit Themistoclis apologus consimilis de vulpe & ericio. qui des. sapientis oratio tantumdem potuisset, quantum commenticia illa cerua Sertorii potuit. Quantum Laconis illius de duobus canibus, deque vellendis equinae caudae pilis ridendum commentum. Vt ne quid dicam de Minoe, deque Numa, quorum vterque fabulosis inuentis, stultam multitudinem rexit. huiusmodi nugis commouet ingens ac potens illa belua populus. At rursum, quæ ciuitas vniquam Platonis aut Aristotelis leges, aut Socratis dogmata recepit. Tunc autem quæ res Decius persuasit, ut ultro se deus manibus deuoueretur. Quid. Q. Curtium in speculum traxit, nisi ianis gloria, dulcissima quidam Siren, sed mirum quod a sapientibus istis damnata. Quid enim stultius inquit, quam supplicem candidatum blandiri populo, congiarijs fauorem emere, venari tot stultorum applausus, exclamationibus sibi placere, in triumpho veluti signum aliquod, populo spectandum circumferri, eunum in foro stare. Adde his nomen & cognomen adoptationes, adde diuinos honores hominioni exhibitos adde publicis ceremonijs in deos relatos, etiam sceleratissimos tyrannos. Stultissima sunt hec, & ad quæ risdenda non vnus sufficiat Democritus. Quis negat. Atque hoc fonte nata sunt fortium heroum facinora, quæ tot eloquentium virore lris in celum tollunt. Hæc stulticia parit ciuitates, hæc constant imperia, magistras.

MORIA

tus, religio, consilia, iudicia, nec aliud omnino est vita humana quam stulticie lusus quidam. Iam vero, ut de artibus dicam, quod tandem mortaliu ingenia, ad excogitandas, prodendaque posteris tot egregias, ut putant, disciplinas excitauit, nisi gloria sitis, tantis vigilijs, tantis sudoribus, famam nescio quam, qua nihil esse potest inanius, redimendam putarunt homines vere stultissimi. Sed interim stulticie tot iam egregia vite comoda debetis, quodque est longe dulcissimum, aliena frui minime infamia. Ergo posteaque mihi fortitudinis & industriae laudem vindicaui, quod si prudentie quoque vindicemus. Sed dixerit aliquis: eadem opera igne aquae misceas licet. Verum hoc quoque successurum arbitror, si vos modo quod antea fecistis, auribus atque animis fauebitis. Principio si res usu constat prudentia, in utroque magis competet sapientem, quam primum ob pudorem, primum ob animi timiditatem nihil aggreditur, an stultum, quem neque pudor, quo vacat, neque periculum, quod non prepediat, ab ulla re deterret. Sapienter ad libros veterum confugit, atque hic meras vocum argutias ediscit. Stultus adeundis cominusque periculosis rebus, verum non fallor, prudentiam colligit. Id quod vidisse videtur Homerus, etiam si cecus, cum ait *ῥῆξε δὲ Λέτῃ κῆρυκος ἐγὼ*. Sunt enim duo principia ad cognitionem rerum paradantia obstacula. Pudor qui fumum offundit animo, & metus, qui ostenso periculo, dehortatur ab adeundis facinoribus, at his magnifice liberat stulticia. Pauci mortales intelligunt, ad quod multas alias quoque comoditates conducat, nunquam pudefcere, & nihil non audere. Quod si prudentiam accipe malunt, eam quae res iudicio constat, audite obsecro, quod periculum absint ab hac, qui hoc nomine sese venditant. Prin-

De prudentibus & sapientibus.

Factum vero fatuus cognouit.

ERASMI.

cipio constat res omneis humanas velut Alcibiadis
 Silenos, binas habere facies, nūmū inter sese dissimiles,
 adeo ut q̄ prima (quod aiūt) fronte mors est,
 si interius inspicias, vita sit, cōtra quod vita, mors.
 Quod formosum, deforme, quod opulentū, id pauperrimū,
 quod infame, gloriosum, quod doctū, indoctū, qd̄ robustū,
 imbecil e. qd̄ generosum, ignobile, quod lætū, triste,
 quod p̄sperū, aduersum, qd̄ amicū, inimicū, quod salutare,
 noxiū, breuiter oīa repēte ysa reperiēs, si Silenū aperueris.
 Id si cui forte nimis philosophice dictum videt̄, age, pinguiore
 (quod aiūt) Minerua planius faciā. Quis regem nō & opulentū,
 & dñm fateat̄, atq̄ nullis animi bonis instructus est,
 atqui nihil illi satis est, iā videlicet pauperrimus est,
 tum aīm habet plurimis addictū vicijs iam turpiter seruus est.
 Ad eūdem modum in cæteris quoq̄ philosophari liceret,
 sed hoc exempli vice posuisse satis sit. At quorsum hec inquiet aliquis?
 Audite quo rem deducamus. Si quis histrionibus in scēna
 fabulam agentibus, p̄sonas detrahere conetur, ac spectatori-
 bus veras natūasq̄ facies ostendere, nonne is fabulā omnē
 puerterit, dignusq̄ habeat̄, quē oēs e theatro veluti lymphatū,
 saxis eijciant̄. Exorietur aut̄ repente noua res, spēs, ut q̄
 modo mulier, nunc vir, qui modo iuuenis, mox senex, q̄ paulo
 añ rex, subito Dama, q̄ mō deus, repēte homūculus appareat.
 Verū eū errorē tollere, est fabulā omnem prurbare.
 Illud ipsum figmentum & fucus est, quod spectatorum
 oculos detinet. Porro mortaliū vita omnis, quid aliud est,
 q̄ fabula queplam̄ in qua alij alijs obiecti personis, procedunt,

C iij

MORIA

aguntq; suas quisq; partes, donec choragus educat
 e pscenio, q; sæpe tamen eūdem diuerso cultu pdi
 re iubet, vt q; modo regem purpuratū egerat, nunc
 seruulū pannosum gerat. Adumbrata qdem omnia,
 sed hæc fabula non aliter agitur. Hic si mihi sapiens
 aliq; cælo delapsus, subito exoriat, clamatetq; hūc,
 quē oēs vt deū ac dñm suspiciunt, nec hominē esse,
 quod pecudū ritu ducat affectibus, seruum esse in
 fimum, q; tam multis tamq; fœdis dominis sponte
 seruiat. Rursum aliū q; parentē extinctū luget, ride
 re iubeat, q; iam demū ille viuere cœperit, cū aliq;
 vita hæc nihil aliud sit q; mors qdam. Porro alium
 stemmatis gloriante, ignobilē ac nothū appellet, q;
 a v̄tute longe absit, quæ sola nobilitatis sit fons, ad
 q; eūdem modū de cæteris omnibus loquatur, que
 so qd is aliud egerit, nisi vt demens, ac furiosus om
 nibus esse videat. Vt nihil est stultius p̄postera sapi
 entia, ita puer sa prudentia nihil imprudentius. Siq;
 dem puer se facit, q; sese non accommodet rebus p̄
 sentibus, foroq; nolit vtī, nec saltem legis illius cō
 uisialis meminerit *ἡ πῆξις, ἡ ἀπῆξις* postuletq; vt fa
 bula iam non sit fabula. Contra vere prudentis est,
 cū sis mortalis, nihil vltra sortem sapere velle, cum
 q; vniuersa hominū multitudīne, vel conuiuere li
 benter, vel comiter errare. At istud ipsum inquit
 stulticiæ est, Sed illud o dii immortales eloquar ne
 an sileam. Cur autem sileam, cum sit vero verius.
 Sed pręstiterit fortassis in re tanta musas ex Ellico
 ne accersere, quas Poetæ sapius ob meras nugas,
 aduocare solent. Adeste igitur paulisp̄ Iouis
 filiæ, dum ostendo, nec ad egregiam illā sapiētiam

ERASMI.

ac felicitatis (vt ipsi vocant) arcem aditū esse cuiq̃,
 nisi stulticia duce. Iam primū illud in confesso est,
 affectus omneis ad stulticiā p̃tinere, quandoquidē
 hac nota, a stulto sapientem discernunt, quod hunc
 affectus, hunc ratio temperat. Eoq; Stoici perturba
 tiones omnes ceu morbos, a sapiente semouēt, ve
 rum affectus isti non solum pædagogorū vice fun
 guntur, ad sapientiæ portum p̃perantibus, verum
 etiam in omni virtutis functōe, ceu calcaria stimuli
 q; quidam adesse solent, velut ad bene agendū ex
 hortatores. Q̃q; hic fortiter reclamation, bis Stoicus
 Seneca, qui prorsus omnem affectū adimit sapien
 ti, verum cum id facit, iam ne hominem q̃dem relin
 quit, sed nouum potius deum quendam *Συμιοὺς*
 γὰρ, q̃ nūq; nec extitit vnq̃ nec extabit, imo vt aptū
 us dicam, marmoreū hominis simulachrū constitu
 it, stupidum & ab omni prorsus humano sensu ali
 enum. Proinde si libet ip̃i suo sapiente fruantur, ci
 traq; riualet ament licet, cūq; eo vel in ciuitate Pla
 tonis, vel si malint, in Idearū regione, vel in Tanta
 liis inhabitent hortis. Quis em̃ non istiusmodi ho
 minē, ceu portentum ac spectrū fugiet, horreatq; q̃
 ad omnes naturæ sensus absurduerit, qui nullis sit
 affectibus, nec amore, nec misericordia magis com
 moueatur, q̃ si dura silex, aut stet Marpesia cautes,
 quem nihil fugiat, qui nihil erret, sed ceu Lynceus
 q̃spiciat, nihil non p̃spiciat, nihil non adamussim p̃
 pendat, nihil ignoret, qui solus seip̃o sit contētus,
 solus diues, solus sanus, solus rex, solus liber, om
 nia solus, sed suo solius iudicio, qui nullum moret
 amicū, ip̃e amicus nemini, qui dijs quoq; ip̃is non

Seneca

.i. fabricat.

MORIA

De miseria
humana.

.i. harenam
mori.

dubitet mandare laqueum, qui quicquid in omni
vita geritur, velut insanum damnet, rideatq;. Atqui
huiusmodi animal, est absolutus ille sapiens. Quæ
so si res agat suffragijs, quæ ciuitas istiusmodi ma
gistratum sibi velit, aut quis exercitus talem optet
ducem, immo quæ mulier id genus maritum, quis
conuiuator, eiusmodi conuiuiam, quis seruus talis
bus moribus dominū, vel optet vel ferat. Quis aut
non malit, vel vnūquemvis de media stultissimorū
hominum plebe, qui stultus stultis, vel impare pos
sit vel parere, qui sui similibus placeat, sed q; pluri
mis, qui comis sit in vxorem, iucundus amicis, bel
lus conuiua, conuictor facilis, postremo qui nis
hil humani a se alienum putet. Sed me quidem iā
dudum istius sapientis piget, quare ad reliqua com
moda sese recipiat oratio. Agedū si quis velut
e sublimi specula circumspiciat, ita vt Iouem Poete
facere prædicant, quot calamitatibus hominum vi
ta sit obnoxia, q; misera, q; sordida natiuitas, q; la
boriosa educatio, quot iniurijs exposita pueritia,
quot sudoribus adacta iuuentus, q; grauis senectus,
q; dura mortis necessitas. deinde in omni vita, quot
morborum agmina infestent, quot immineant ca
sus, quot ingruant incommoda, q; nihil vsq; nō plu
rimo felle tinctum, vt ne commemorē ista que ho
mini ab homine inferūtur mala, quod genus sunt
paupertas, carcer, infamia, pudor, tormenta, insidie
proditio, conuitia, lites, fraudes. Sed ego iam plane
τὸν ἀμμοῦ ἀναμειβεῖν aggredior. Porro quibus ad
missis ista commeruerint homines, aut quis deus
iratus, eos in has misérias nasci cogerit, non est mis

ERASMI.

hi fas in præsentia proloqui. verum ista qui secum
perpendat, nonne Milesiarum virginum probabit
exemplum, etiam si miserandum? At qui nam po-
tissimum sibi vitæ tedio fatum accersiuere? Nonne
sapientiæ confines? inter quos, ut interim Dioge-
nes, Xenocrates, Catones, Cassios ac Brutos sileā,
Chiron ille cum immortalem esse liceret, vltro mor-
tem præoptauit. Videtis opinor, quid futurum sit,
si passim sapiant homines. Nempe altero luto, alte-
ro figulo Prometheo opus fore. Verū ego partim
per ignorantia, partim per incogitantiam, nonnun-
quā per obliuionē malorum, aliquando spem bonorū,
aliquoties nonnihil mellis voluptatibus aspergens,
ita tantis in malis succurro, ut ne tum quidem libe-
at vitam relinquere, cum exacto parcarum stamine
ipsa iam dudum eos reliquit vita, quoque minus sit
causæ, cur in vita manere debeant, hoc magis iuuat
vivere, tantum abest, vt ullo vitæ tedio tangantur.

Mei nimirum muneris est, quod passim Nesto-
rea senecta senes videtis, quibus iam ne species quæ
dem hominis superest, balbos, deliros, edentulos,
canos, caluos, vel vt magis Aristophanicis eos de-
scribam verbis *ἐμπῶντας καφούς ἀβέλους ῥινοὺς*
μυλῶντας καλοὺς καὶ ἰωλοὺς, tamen vsq; adeo vi-
ta delectari, adeoque *νεκνίζειν*, ut alius tingat canos, edentulos, &
alius appositicia coma caluitium dissimulet, alius
dentibus vtatur mutuo fortassis a sue quopiā sum-
ptis, hic in puellam aliquā misere depereat, & ama-
torijs ineptijs, quemuis etiam superet adolescentu-
lum. Nam vt capulares iam, meraq; silicernia, tene-
ram aliquam iuueculam ducant vxorem, eamq; &

Chiron

Vitæ & iuue-
nus deside-
riū in senib⁹

Sordentes,
curuos, mi-
seros, rugo-
sos, caluos,
recultos vlt
impudētes.

Iuueniſſiter
ineptire

MORIA

De mulieri-
bus vetulis. indotatam, & alijs vsui futuram, id adeo frequens,
vt p̄p̄modum, & laudi detur. Sed multo etiā

id. lumē bo-
num.
id. cōcitare
ad luxum.

suauius, si quis animaduertat anus lōgo iam senio
mortuas, adeoq; cadauerosas, vt ab inferis redisse
videri possint, tamen illud semp̄ in ore habere φῶσ
ἀγ-αδὸν adhuc catullire, atq; vt græci dicere solēt κα-
πρόν, & magna mercede conductū aliquē Phaonē
inducere, fucis assidue vultum oblinere, nusq; a spe-
culo discedere, infimæ pubis sylvam vellere, vietas
ac putres ostentare mām̄as, tremuloq; gannitu, lan-
guentem sollicitare cupidinē, potitare, misceri puel-
larū choris, literas amatorias scribere. Ridentur hec
ab oībus tanq̄ (vti sunt) stultissima. At ip̄e sibi plas-
cēt, & in summis interim versant̄ delicijs, totasq; ses-
se melle perungunt, meo videlicet beneficio sceli-
ces. Porro q̄bus hec deridicula videntur, illud secū
expendant velim, vtrum satius ducant huiusmodi
stulticia vitam plane mellitam exigere, an trabē (ut
aiunt) suspendio querere? Porro q̄ hec vulgo putā-
tur infamiae obnoxia, istud nihil ad stultos meos, q̄
malum hoc aut non sentiunt, aut si qd sentiunt, fa-
cile negligūt. Si saxum in caput incidat, id vere ma-
lum sit. Cæteræ pudor, infamia, p̄brum, maledicta,
tantū adferunt noxæ, quantū sentiunt, si sensus ab-
sit, ne mala qdem sunt. Quid ledit, si totus populus
in te sibilat, modo tute tibi plaudas? Atq; vt id lice-
at, sola stulticia p̄stat.

Philosophi.

*Quid sit miserum
esse*

Sed mihi videor audire
reclamātes philosophos. Atq; hoc ip̄m est (inquiunt)
miserum, stulticia teneri, errare, falli, ignorare. Imo
hoc est hominem esse. Porro miserū cur vocent
non video, quandoqdem sic nati estis, sic instituti,

ERASMI.

sic conditi, ea est cōmunis omniū fors. Nihil autē mi
 serę, quod in suo genere constat, nisi forte quis ho
 minē deplorandū existimet, q̄ neq; volare possit cū
 auiibus, neq; quaternis ingredi pedibus cū reliquo
 pecudū gñe, neq; cornibus sit obarmatus quēadā
 modū tauri. Verū is eadē opa equū etiā bellissimū,
 infelice vocabit, quod neq; grāmaticā didicerit, ne
 q; placētis vescat. taurę miserę, q̄ ad palestricā sit in
 utilis. Igīt ut equus imperitus grāmaticę miser nō
 est, ita nec homo stultus infelix, p̄pterea q̄ hec cū
 illius natura cohærēt. Verę rursus vrgēt logos
 dædali. Est (inquit) homini peculiariter addita disci
 plinarę cognitio, quare adminiculis id qđ natura
 diminutū est, ingenio p̄set. Quasi vero vllā veri fa
 ciem habeat, naturā quę in culicibus atq; adeo in
 herbis ac flosculis tā sollicitę vigilauerit, in vno ho
 mine dormitasse, vt disciplinis opus esset, quas Teu
 thus ille hūano gñi infensus genius, in summā p̄ni
 clem excogitauit, adeo nō vtilis ad foelicitatē, vt illi
 quoq; ipi officiāt, ad qđ p̄prie reptę dicunt, vt ele
 gāter arguit apud Platonē rex ille prudētissimus de
 līarę inuēto. Igīt disciplinę cū reliqs hūanę vitę pe
 stibus, irrepserūt, iisdē auctoribus a qbus oīa flagi
 cia p̄ficiunt, puta dæmonibus, qbus hinc nomē
 etiā inuētū, quasi *λογόμαχος*, hoc est scientes, appella
 les. Sigdem simplex illa aurei sæculi gens, nullis ar
 mata disciplinis, solo nature ductu instinctuq; viue
 bat. Quorsum em̄ opus erat grāmatica, cū eadē eēt
 oibus lingua, nec aliud sermone petebat, nisi vt ali
 aliū intelligeret? Quis vsus dialecticę, vbi nulla erat
 pugnantū inter se sententiarę dimicatio? Quis Rhe

Logodædali

MORIA

toricæ locus, cum nullus alteri negociū faceretur.
 Quorsum requireret legum prudentia, cū abessent
 mali mores, ex quibus haud dubiæ bonæ leges pro-
 gnatae sunt. Porro religiosiores erāt, q̄ ut impia cu-
 riositate arcana naturæ, syderū mensuras, motus ef-
 fectus, abditas rerū causas scrutarent, nefas esse ra-
 ti, si homo mortalis ultra sortem suā sape conaret.
 Iam qd extra cœlū esset, ingrendi dementia, ne in
 mētem qdem veniebat. At labente paulatim ætatis
 aureæ puritate, primū a malis ut dixi, genijs inuētæ
 sunt artes, sed paucae, atq; hæ qdem a paucis rece-
 ptæ. Postea sexcentas addidit Chaldeorū supstitutio,
 & Græcorū octosa leuitas, meras ingeniorū cruces,
 adeo ut vel vna grāmatica, abūde satis sit ad ppetuā
 vitæ carnificinā. Q̄q̄ inter has ip̄as disciplinas, hæ
 potissimū in p̄cio sunt, q̄ ad sensum cōem, hoc ē ad
 stulticiā q̄ p̄xime accedūt. Esuriūt theologi, frigēt
 physici, rident astrologi, negligūt dialectici. Solus
 ἰατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀνταρτίων ἀντιρῶν. Atq; in hoc
 ip̄o gñe, quo q̄s q̄ indoctior, audacior, incogitator
 q̄, hoc pluris sit etiā apud torquatos istos principes.
 Atq; medicina (si Platoni credimus) nihil aliud est,
 q̄ quinta assentatōis particula. Scdm hos p̄ximus
 datur locus leguleis, & haud scio an primus, quorū
 p̄fessionē ne qd ipsa p̄nunciē, velut asininā philoso-
 phi magno cōsensu ridere solent. Sed tñ horū asino-
 rum arbitrio, maxima, minimaq; negocia transigū-
 tur. His latifundia crescūt, cum theologus interim
 excussis totius diuinitatis scrinijs, lupinū arrodit, cū
 cimicibus ac pediculis assidue bellū gerens. Vt igit̄
 foeliciores sunt artes, quæ maiorē habent cum stul-

De medicis
 i. solus vir
 medicus mul-
 tis viris eq̄
 pollet.

Legulci.

ERASMI.

ticia affinitatem, ita longe foeliciffimi funt ij, qbus
 prsus licuit ab oim disciplinaru commercio abfti-
 nere, folaq; naturā ducē fequi, quē nulla fui pte mā
 ca eft, nifi forte mortalis fortis pomeria trāfilire veli-
 mus. Odit natura fucos, multoq; foelicius puenit,
 quod nulla fit arte violatū. Agedū, an nō videtis ex
 vnoquoq; reliquorū aiantū gñe ea foeliciffime de-
 gere, q̄ funt a disciplinis alieniffima: nec vllius ma-
 gifterio nifi naturae ducunt. Quid apibus aut foeli-
 cius, aut mirabilius? at his nec corpis qdem omnes
 fensus adfunt. Quid fimile in extruendis aedificijs
 reperiat architectura? Quis vnq; philofophus fimis-
 lem inftituit remp.? Rursum equus, qm humanis
 fensibus affinis eft, & in hominū contuberniū de-
 migravit, humanarū item calamitatū eft particeps.
 Quippe q non raro dum vinci pudet in certaminis-
 bus, ducit ilia, & in bellis dum ambit triumphum,
 confodit, fimulq; cū feffore terrā ore momordit. Ut
 ne cōmemorem interim, lupata frena, aculeata cal-
 caria, ftabuli carcerem, fcuticas, fufte, vincula, feffo-
 rem, breuiter omnem illam feruitutis tragediam,
 cui fe vltro addixit, dum fortes viros imitatus, impē-
 fuis hoftem vlcifci ftudet. Quanto optabilior mu-
 fcarum & auicularum vita ex tempore, foloq; natu-
 rae fenfu degentium, modo per hominum infidias
 liceat, quae fi quando caueis inclufae, affuefcant hu-
 manas fonare linguas, mirum q̄ a natiuo illo nito-
 re degenerēt, adeo modis oibus laetius eft qd natu-
 ra condidit, q̄ qd fucavit ars. Proinde nunq; fatis
 laudari, Gallū illū Pythagorā, q cum vnus om-
 nia fuiſſet, philofophus, vir, mulier, rex, priuatus,

Apū laus

Equi felices

Auicularu
vita optabi-
lis.

Gallus

MORIA

si. miseros
ac laborio
sos.
i. infelices.

De fatuis
naturalibus

piscis, equis, rana, opinor etiā spongia, tamē nullū animal iudicauit calamitosius hoīe, ppter ea quod cetera omnia naturæ finibus essent contēta, solus homo sortis suæ limites egredi conaret. Rursum inter homines, idiotas multis partibus antepōnit doctis ac magnis. Ab hoc Gallo mihi nō dissētire videt̃ Homerus, nugare pater, qui cū mortalis omne is subinde *Δειλούς καὶ μοχθηρούς* appellat, tū Vlissē illū suū sapiētis exēplar, sæpē numero *λύσχυον* vocat, Paridē nūq̃, nec Aiacē, nec Achillē, Quāob rē id tandē? Nisi q̃ ille vafer & artifer, nihil nō Paladidis cōsilio agebat, nimīūq̃ sapiebat, a naturæ ductu q̃ longissime recedēs. Vt igit̃ inter mortales ij longissime absunt a foelicitate, q̃ sapiētiae studēt, nimirū hoc ipso bis stulti, q̃ hoīes nati cū sint, tamen oblitī conditōis suæ, deorū immortalīū vitam affectāt, & gigantū exemplo, disciplinarum machinis naturæ bellū inferūt, ita q̃ minime miseri videntur ij, qui ad brutorū ingeniū, stulticiāq̃ q̃ proxime accedunt, neq̃ quicq̃ vltra hominē molīunt̃. Age experiamur num hoc quoq̃ non Stoicis enthymematis, sed crasso quopiam exemplo queamus ostēdere? Ac p̃ deos immortales est ne q̃cūq̃ foelici? isto hoīm gñe, quos vulgo Moriones, stultos, fatuos, ac bliteos appellāt, pulcherrimis vt æq̃dem opinor cognominibus? Rem dicā, prima fronte stultā fortassis atq̃ absurdā, sed tñ vnā multo verissimā. Principio vacāt mortis metu nō mediocri p̃ Iouem malo. vacāt cōsciētiae carnificina, nō territant manū fabulamētis, nō expauescūt spectris aut Lemuribus, nō torquēt metu impēdentiū malorū, non spe

ERASMI:

futuroꝝ bonoꝝ distenduntur. In summa non disa-
ceratur milibus curarum, quibus hec vita obnoxia
est, non pudeſcunt, non verentur, non ambiunt, nō
inuidēt, non amant. Deniq; ſi propius etiā ad bru-
torum animantium inſipientiam acceſſerint, ne pec-
cant q̄dem auctoꝝibꝫ theologis, Hic mihi iam ex-
pendas velim ſtultiſſime ſapiens, quot vndiq; ſollis-
citudinibꝫ noctes dieſq; diſcrutietur animus tuus?
congeras in vnum acervum, vniuerſa vitæ tuæ in-
commoda, atq; ita demum intelliges, quantis ma-
lis meos fatuos ſubduxiſſim. Adde huc, q̄ non ſo-
lum ipſi perpetuo gaudent, ludunt, cantillant, ridēt
verūtiā cæteris omnibus, quocūq; ſeſe verterint,
voluptatem, iocum, luſum, riſumq; adferunt, velut
in hoc ipſum a deorum indulgentia dati, ut huma-
næ vitæ triſticiā exhilararent. Vnde ſit vt cū alijs,
in alios varius ſit affectus, hos omnes ex æquo tan-
q̄ ſuos agnoſcant, expetant, paſcant, foueant, com-
plectantur, ſuccurrant, ſi quid acciderit, impune per-
mittant, quicquid vel dixerint vel fecerint. Adeo-
q; nemo illis nocere cupit, vt feræ quoq; belluæ ab
illorum iniuria temperent, ſenſu quodam innocen-
tiæ naturali. Sunt enim vere ſacri dijs præcipue mi-
hi, ideoq; non iniuria hunc honorem om̄es illis ha-
bent. Quid quod ſummis etiā regibus adeo ſunt
in delicijs, vt nonnulli ſine his, neq; prandere, nec
ingredi, nec omnino vel horam durare poſſint. Ne-
q; vero paulo interuallo, hos bliteos ſuis illis tetrif-
cis ſophis anteponunt, quos tamen ipſos aliquot
honoris gratia ſolent alere, Cur autem anteponant
nec obſcurum arbitror, nec mirum videri debet, cū

D

MORIA

sapientes illi nīl nīsi triste soleāt adferre principibus
suaq; doctrīna freti, non vereant aliquoties auricula
las teneras mordaci radere vero. Moriones aut id p
stant, quod vnū vndecūq; principes modis omni
bus aucupātur, iocos, risus, cachinnos, delicias. Iā
accipite & hāc non aspernandā stultorū dotem, q; so
li simplices ac veridici sunt, qd aut veritate laudati
us: Q; ēm Alcibiadeū apud Platonem puerbi
um, veritatē vino puericiāq; tribuit, tamen omis ea
laus mihi peculiariter debet, vel Euripide teste, cui
ius extat illud celebre de nobis dictū, *μωρὸν γὰρ μω
ρὸς λέγει*. Fatuus quicqd habet in pectore, id & vul
tu prae se fert, & orōne pmit. At sapientū sunt duae
illae linguae (vt idem meminit Euripides) quarū al
tera verum dicūt, altera, quae pro tempe iudicarint
oportuna. Horū est nigrū in candida vertere, & eodē
ex ore frigidū pariter & calidū efflare, longeq; aliud
conditū habere in pectore, aliud sermone fingere.
Porro in tāta foelicitate, tamen hoc nomine princī
pes mihi vident in foeliciſſimi, quod deest a quo ve
rum audiant, & assentores p amicis habere cogun
tur. Sed abhorret a vero principū aures, dixerit ali
quis, & hac ipa de causa sapientes istos fugitāt, qd
vereant ne qs forte liberior existat, q; vera magis q
iucūda loq; audeat, ita qdē res habet, inuisa regibus
yitas. Sed tamē hoc ipm mire in fatuis meis vsu ve
nit, vt non vera modo, verū etiam apta conuicia cū
voluptate audiant, adeo vt idem dictū, quod si sa
pientis ore pficiſcat, capitale fuerat futurū, a Morio
ne pfectum, incredibilem voluptatem pariat. Ha
bet enim genuinam quandam delectandī vim veri

Stultus em
stulta loqr.

ERASMI.

tas, si nihil accedat quod offendat. verum id quidē
 solis fatuis dī dederūt. iisdem ferme de causis hoc
 hominum genere mulieres gaudere solent impens
 sius, utpote ad voluptatē & nugas natura ppenfio
 res. Proinde quicqd cum huiusmodi factitarint, eti
 am si nōnunq; serium, illæ tamen iocum ac lulum
 interpretant, ut est ingeniosus pferim ad pretextenda
 commissa sua, sexus ille. Igit, ut ad fatuorū felicitatē
 redeam, multa cum iucunditate peracta vita,
 nullo mortis vel metu, vel sensu, recta in cāpos ely
 sios demigrant, & illic pias atq; ociosas animas lusi
 bus suis delectaturi. Eamus nunc, & quēuis etiā
 sapientem, cū huius Morionis sorte cōferamus. Fin
 ge quod huic opponas exemplar sapientiæ, homi
 nem qui totam pueritiā atq; adolescentiā in pdi
 scendis disciplinis contriuerit, & suauissimā vitę par
 tem ppetuis vigilijs, curis, sudoribus pdiderit, ne in
 reliqua qdem omī vita, vel tantillū voluptatis degu
 starit. semp parcus, paup, tristis, tetricus, sibi ipsi ini
 quus ac durus. alijs grauis & iuuus, pallore, macie,
 valitudine, lippitudine, confectus senio, canicieq;
 multo aī diē cōtracta, aī diē fugiens e vita, q̄q; qd
 refert, qñ moriat istiusmodi q nunq; vixerit. Habe
 tis egregiā illā sapiētis imaginē. At hic rursus obgā
 niūt mihi, *ἢ ἐκ τῆς σωτῆς βάρεσσι*. nihil inquit mi
 serius infania. Sed insignis stulticia, vel insanie pxi
 ma est, vel ipsa potius infania. Quid em aliud est ins
 sanire q errare aīo: verē isti tota errāt vīa. Age hūc q
 q; syllogismū dissipemus, musis bñ fortunantibus.
 Argute qdem isti. Verum quemadmodum apud
 Platonem docet Socrates, ex vna Venere secta, du

D ij

Stoicæ rang

MORIA

Insaniæ du-
plex genus.

as. & ex vno Cupidine dissecto, duos faciens. itidē
& istos dialecticos decebat insaniā ab insania distin-
guere, si modo ipi sani videri vellēt. Neq; em̄ ptin⁹
omnis insania calamitosa est, alioq; non dixisset Ho-
rarius, An me ludit amabilis insania. neq; Plato, po-
etaz, vatū, & amantiū furorem, inter p̄cipua vitę bo-
na collocasset. Nec vates illa laborē Aeneꝯ vocasset
insanū. Verū est duplex insaniæ genus, alterꝯ quod
ab inferis diræ vltices submittūt, quoties immis-
sibus anguibus, vel ardorem bellī, vel inexplēbilē auri si-
tim, vel dedecorosum ac nefariū amorem, vel parri-
cidium, incestum, sacrilegiū, aut aliam id genus pe-
stē aliquā in pectora mortalium inuehūt, siue cum
nocentē & consciū animū furijs ac terribiliorib; fa-
cibus agūt. Est alterum huic longe dissimile, quod
videlicet a me p̄ficisci, omniū maxime exoptan-
dū. Id accidit quoties iucundus qdam mentis error
simul & anxij illis curis animū liberat, & multijus
ga voluptate delibutū reddit. Atq; hunc mentis er-
rorem, ceu magnū quoddam deorū munus, ad At-
ticum scribēs optat Cicero, nimirꝯ quo tantorū ma-
lorū sensu carere posset, neq; p̄perā sensit Argiūus
ille, q; hactenus insaniebat, vt totos dies sol⁹ deside-
ret in theatro, ridens, plaudens, gaudens, q; crede-
ret illic miras agi tragædias, cum nihil omnino age-
rēt. Cum in cæteris vitæ officijs p̄be sese gereret, iu-
cundus amicis, comis in vxorē, posset q; ignoscere
serius, Et signo lesæ non insanire lagenę. Hunc ubi
cognatorū opera datis pharmacis morbo leuasset,
sibiq; iam totus esset redditus, hūc in modū cū ami-
cis expostulans, Pol me occidistis amici. Nō serua-

ERASMI.

stis ait, cui sic extorta voluptas. Et dēptus p vīm mē
tis gratissimus error. Et merito qdē, errabāt em īpī
atq; elleboro magis opus habebāt, q tam foelicem
ac iucundam insanīam, ceu malū aliquod existima
rent potōibus expellendā. Qz qd illud æqdem non
dū statui, num quis sensus, aut mentis error insanīe
nomine sit appellandus. Neq; em si cui lippiētū, mu
lus asinus esse videat, aut si qs idoctū carmē veluti
doctissimū admiret, is continuo videbitur insanire.
Verz si qs non sensu tantū, sed animi iudicio fallat,
idq; pter vsitatū morē ac ppetuo, is demū insanīe cē
sebit affinis esse, veluti si qs quoties asinū audierit
rudentē, arbitret sese mīros symphoniacos audire.
aut si qs paupculus infimo loco natus, Cræsum Ly
dōz regem esse se credat. Sed hoc insanīe genus, si
(quemadmodū fere fit) vergat ad voluptatē, nō me
diocrem delectatōem adfert, tum ijs q eo tenent, tū
illis qbus est hoc animaduersum, nec tamen eodē
insaniunt. Nam hac insanīe spēs multo latius pat
tet, q vulgus hoīm itelligit. Sed vicissim insanus in
sanū ridet, ac mutuā sibi voluptatē inuicē ministrāt.
Neq; raro fieri videbitis, vt maior insanus, vehemē
tius rideat minorē. Verz, hoc qsq; foelicior, quo plu
ribus desipit modis Stulticia iudice, modo in eo ge
nere insanīe maneat quod nobis est peculiare, qd
vsq; adeo late patet, vt haud sciam, an ex vniuersa
mortalium summa, quēpiam liceat repire, q omni
bus horis sapiat, quiq; non aliquo insanīe genere
teneat. Qz hoc tm̄ interest, q cucurbītā cum videt
mulierē esse credit, huic insano nomen ponūt, ppte
rea q p paucis id vsu veniat.

Verz vbi qs vxor De maritis.

D. iij

MORIA

De venato
ribus.

rem suam, quā cū multis habet cōem, eam plusq̃
Penelopē esse deierat, sibiq; maiore in modū plaus
dit, sceleriter errans, hūc nullus insanū appellat, p̃
pterea q̃ passim maritis hoc accidere videāt. Ad
hūc ordinē ptinet & isti, q̃ prae venatu ferarū omnia
contemnūt, atq; incredibilem animi voluptatē p̃ci
pere se prādicant, quoties fecerint illum cornuū cā
tum audierint, quoties canum eiulatus. Opinor eti
am cum excrementa canum odorant, illis cynamo
mum videri, deinde quā suauitas, quoties fera lani
anda est, tauros & verueces humili plebi laniare li
cet, feram nisi a generoso secari nefas. Is nudo capi
te, inflexis genibus, gladio ad id destinato (neq; em̃
quouis idem facere fas est) certis gestib; certa mē
bra, certo ordine, religiose secat. Miratur interim p̃
inde, ut in re noua circumstans ac tacita turba. porro
cui contigerit e belua non nihil gustare, is vero exis
timat sibi non nihil nobilitatis accedere. Itaq; cum
isti assidua ferarū infectatōe atq; esu nihil aliud asse
quantur, nisi ut ip̃i p̃pmodum in feras degenerēt
tū interea regiam vitā agere se putāt. Est his si
millimū genus eorū q̃ insatiabili aedificandi studio
flagrant, nūc rotunda quadratis, nūc quadrata rotū
dis p̃mutantes. Neq; vero finis vllus, neq; modus
donēc ad extremā redactis inopiā, nec vbi habitēt,
nec qd edant supest. Quid tum postea? interim an
nos aliquot summa cum voluptate pegerunt.

De calcomi
cis.

Ad quos mihi qdem p̃xime videntē accedere, q̃
nouis & arcanis artibus, rerum spēs vertere molitū
tur, ac terra mariq; quintam quandam essentiam ve
nant. Hos adeo lactat mellita spes, vt neq; laborū

ERASMI.

neq; impensarū vnq; pigeat, miroq; ingenio semper
aliquid excogitat, q̄ sese denuo fallat, sibiq; ip̄is gra-
tā faciāt imposturā, donec absumptis oībus, nō sit
quo iā fornacē instruāt. Nō desinūt tñ iucūda som-
niare somnia, cæteros p̄ viribus ad eādē fœlicitatē
animātes. Cūq; iam p̄sus omī spe destituunt, sup̄
est tñ vna sentētia, abūde magnū solatiū, in magnis
& voluisse sat est. Ac tū vitæ breuitatē incusant, vt q̄
magnitudinē negocij nō suffœcerit. Porro ale-
atores nō nihil addubito, nū in nostræ collegiū sint
admittēdi. Sed tñ stultū, oīno ridiculūq; spectaculū
est, q̄ties videmus nōnullos vsq; adeo addictos, ut
simul atq; strepitū talorū audierint, ptinus illis cor
saliat palpitetq;. Deinde cū sp̄ illiciēte vincēdi spe oī-
um facultatū naufragiū fœcerint, vixq; nudi emer-
serint, q̄ suis potius fraudāt q̄ victorē, ne. s. viri parē
graues habeant. Quid cū senes iam & cecutiētes vi-
treis etiā oculis lusitāt. Postremo cū iam iusta chira-
gra cōtudit articulos, vicariū etiā mercede cōduc-
tū, q̄ p̄ se talos in pyrgū mittat. Suauis qdē res, nisi
q̄ hic ludus plerūq; solet ī rabiē euadere, iāq; ad fu-
rias nō ad me ptinere. Cæterū illud hoīm ge-
nus, haud dubie totū est nostræ farinæ, q̄ miraculis
ac p̄digiosis gaudēt mēdacijs, vel audiēdis vel nar-
randis. Nec vlla satietas taliū fabularū, cum porten-
tuosa q̄dam de spectris, de Lemuribus, de laruis,
de inferis, deq; id genus milibus miraculorū cōme-
morant. Que q̄ longius absunt a v̄o, hoc & credūt
lubentius, & iucūdiore pruritu titillāt aures. Atq;
hec quidem non modo ad leuandum horarum tes-
dium mire cōducunt, verum etiā ad questū perti-
nent p̄cipue sacrificis & concionatoribus. His rur-

De aleato-
ribus.

De stationa-
rijs & mēda-
torū amato-
ribus

MORIA

De sancto
Christo-
phoro.
De sancta
Barbara
des. Erasmo
De s. Geor-
gio.

Indulgētijs
taxat

sum ad fines sunt, ij q sibi stultam qdem, sed tñ lucū
dam p̄suasione induerūt, futus; si ligneū aut pictū
aliquē polyphermū Christophorū aspexerint, eo die
non sint perituri, aut q sculptā Barbarā p̄scriptis ver-
bis salutarit, sit incolumis e p̄lio rediturus, aut si qs
Erasmū certis diebus, certis cereolis, certisq; p̄culis
cōuenerit, breui sit diues euasurus. Iam vero Geor-
gium etiā Herculē inuenerūt, quēadmodū & Hīp-
polytū alter; huius equū phaleris ac bullis religio-
sissime adornatū tñ non adorāt, ac subinde nouo
quopiam munusculo demerent, p̄ huius æreā gale-
am deierare, plane regium habet. Nam qd di-
cam de ijs, q sibi factis scelerū condonatiōibus, sua-
uissime blandiunt, ac purgatoriij spatia veluti clepsy-
dris, metiunt secula, annos, menses, dies, horas, tā-
q; e tabula mathematica citra vllum errorē dimetiē-
tes. Aut de ijs, q magicis qbusdam notulis ac p̄cu-
lis quas pius aliq; impostor, vel animi causa, vel ad
questū excogitauit freti, nihil sibi nō pollicentur,
opes, honores, voluptates, saturitates, valitudinē p̄-
petuo p̄speram, vitam longeuā, senectā viridē, de-
niq; p̄ximū Christo apud superos confessum, quē
tamen nolint nisi admodū sero contingere, hoc est
cum huius vitæ voluptates inuitos eos, ac mordis-
cus retinentes tñ deseruerint, tum succedāt illę celi
tū delicię. Hic mihi puta negociator aliquis, aut mi-
les, aut iudex, abiecto ex tot rapinis vnico nummu-
lo vniuersam vitæ lernam semel expurgatā putat,
totq; periuria, tot libidines, tot ebrietates, tot rixas
tot cedes, tot imposturas, tot p̄fidias, tot p̄ditōnes,
existimat velut ex pacto redimi, & ita redimi, vt iam

ERASMI.

liceat ad nouū scelere orbē de integro reuerti. Quid
aut stultius ijs? immo qd foelicius? q septem illis sa
croꝝ psalmoꝝ & siculis quotidie recitatis, plus q̄ su
mam foelicitatē sibi pmittūt. Atq; hos magicos ver
siculos dæmon q̄spiam, facetus q̄dem ille, sed futi
lis magis q̄ callidus, diuo Bernardo credit indicasse
sed arte circūuentus. Et hec tam stulta, vt meipm p
pmodū pudeat, tñ approbant, idq; nō a vulgo mo
do, verū etiam a religionis pfessoribus. Quid iā non
ne eodem fere ptinet, cum singulæ regiones suū ali
quem peculiarē vindicāt diuū, cūq; in singulos sin
gula q̄dam ptinēt, singulis suos quosdā culturæ ri
tus attribuūt, vt hic in dentiū cruciatu succurrat, il
le pturiētibus dexter adsit, alius rem furto sublatā
restituatur, hic in naufragio, p̄sper affulgeat, ille gregē
tueat, atq; item de cæteris, nam oīa pcensere lōgissi
mū fuerit. Sunt q̄ singuli pluribus in rebus valeāt,
p̄cipue deipara ygo, cui vulgus hoīm, plus p̄pe tri
buit q̄ filio. Verū ab his diuis, qd tādē petūt hoīes,
nisi qd ad stulticiā attinet. Agedū inter tot anathe
mata, qbus temploꝝ quorūdā parietes oēs, ac testu
dinē ipam refertā cōspicitis. Vidistis ne vnq; q stul
ticiā effugerit, q vel pilo sit factus sapientior? Alius
enatauit incolumis, alius ab hoste p̄fossus vixit, ali
us e prælio, pugnātib; cæteris, nō minus foelici
ter q̄ fortiter aufugit, alius in crucē subactus, fauo
re diui cuiuspiā, furibus amici, decidit, vt nōnullos
etiā male diuitijs onustos p̄geret exonerare. Alius
p̄fractō carcere fugit, alius irato medico, a febre res
ualuit, alij portū venenū, aluo soluta remedio nō exi
tio fuit, idq; nō admodū læta vxore, q̄ operā & im

VII. psalterij
versus sc̄to
Bernardo
patefacti.

E

MORIA

penſam luſerit. Alius euerſo plauſtro, equos inco-
lumes domum abegit, alius oppreſſus ruina vixit, ali-
us a marito dephenus eluſit. nullus ꝑ depulſa ſtul-
ticia gratias agit, adeo ſuauiſ qdam res ē nihil ſape,
vt omnia potiꝯ deꝑcent mortales, qꝯ Moria. Sed
qd ego hoc ſupſtitionū pelagus ingredior? Nō mī
hi ſi linguae centū ſint, oraꝯ centū, Ferrea vox, om-
nis fatuorꝯ euoluere formas. Omnia ſtulticiaꝯ ꝑcurre
re nomina poſſim, vſqꝯ adeo oīs omniū Chriſtiano-
rū vita, iſtiusmodi deliratioibus vndiqꝯ ſcatet. Quas
īꝑas tñ ſacrifici nō grauatim & admittūt & alūt, nō
ignari, quātū hinc lucelli ſoleat accreſcere. Inter hec
ſi qꝯ odioſus ſapiens exoriat, ſuccinatqꝯ id qd res ē.
Nō male peribis ſi bñ vixeris, ꝑctā redimis, ſi nu-
mulo addideris odiū malefactorꝯ, lachrymas, vigili-
as, orationes, ieſunia, ac totam vitæ rōnem commu-
taris. Diuus hic tibi fauebit, ſi vitam illius emula-
beris. Hecinqꝯ atqꝯ id genus alia, ſi ſapiens ille obgā-
niat, vide a quanta ſoelicitate repente mortaliū ani-
mos, in quē tumultū retraxerit? Ad hoc colle-
giū ꝑtinent, qꝯ viui, qua funeris pompa velint effe-
ri, tam diligenter ſtatuunt, vt nominatim etiam ꝑæ-
ſcribant, quot tedas, quot pullatos, quot cantores,
quot luctus, hiſtriones velint adēſſe. ꝑinde quaſi fu-
turꝯ ſit, ut aliquis huius ſpectaculi ſenſus ad īꝑos ſit
rediturus, aut ut pudeſcant defuncti, niſi cadauer
magnifice defodiať, haud alio ſtudio qꝯ ſi ediles cre-
ati, ludos aut epulū edere ſtudeant. Egdem tā-
eſi ꝑꝑero, tamen haud poſſum iſtos ſilentio ꝑter-
currere, qꝯ cum nihil ab infimo cerdone differant, tñ
inani nobilitatis titulo mirūqꝯ ſibi blandiunt. Alius

Deis qꝯ ꝑꝯ-
pam ſepul-
chralē ꝑꝯ-
gitant.

de nobilibꝯ

ERASMI.

ad Aeneam, alius ad Brutum, alius ad Arcurū gē-
nus suū refert, ostendunt vndiq; sculptas & pictas
maiorū imagines. Numerāt proavos atq; atavos, &
antiqua cognomina commemorant, cū ipi nō mul-
tum absint a muta statua, penetq; ijs ipis q̄ osten-
tant, signis deteriores. Et tamen hac tam suavi Phil-
autia, foelicem pro sum vitam agunt. Neq; desunt
æque stulti, qui hoc beluarū genus perinde vt deos
suspiciunt. Sed quid ego de vno aut altero genere lo-
quor, quasi vero nō passim hæc Philautia plurimos
miris modis, felicissimos efficiat, cū is quauis simia
deformior, sibi plane Nireus videat, alius simul atq;
tres lineas circino duxerit, prsum Euclidē sese pu-
tat, hic *ὄνοσ πρὸς λήπην*, & quo deterius, nec ille so-
nat q̄ mordet gallina marito, tñ alter Hermogenē
esse se credit. Est at illud lōge suauissimū ifaniē ge-
nus, q̄ nōnulli q̄qd vlli suorū dotis adest, eo nō ali-
ter atq; suo gloriant. Qualis erat ille bis btūs apud
Senecā diues, q̄ narratur? historiola quāpiā, seruos
ad manū habebat, q̄ noia suggeret, nō dubitaturus
vel in pugilū certamē descēdere, hō alioq; adeo im-
becillus vt vix viueret, hac re fretus q̄ multos habe-
ret domi seruos egregie robustos. Porro de ar-

Nireus

Asinus ad
lyram

De artium
plessionibus

E q̄

MORIA

Britanni.
Scoti.

Galli
Parisienses
theologi
Itali.

Veneti.
Græci
Turcae.

Iudæi.
Hispani
Germani

Philautia
amor sui.

rimis aridēt, ppter ea q maxima ps hoīm (vt dixi-
mus) stultici obnoxia est. pinde si q ē impitior, & si
hīpī multo iucūdior est, & pluribus admiratiōi, qd
est q is verā eruditōem malit, primū magno cōsta-
turā, deinde redditurā & putidiorē & timidiorē, po-
stremo multo paucioribus placiturā. Iam xpo
video naturā, vt singulis mortalibus suā, ita singu-
lis natōibꝫ ac pene ciuitatibus cōem quādā inseuis-
se Philautiā. Atq; hīc fieri vt Britāni pter alia, for-
mā, musicā, & lautas mēsas pprie sibi vēdicēt. Sco-
ti nobilitate & regiæ affinitatis titulo, neq; nō diale-
ctici argutijs sibi blādiant. Galli morē ciuitatē si-
bi sumāt. Parisienses theologicæ sciæ laudē oībus p-
pe submotis, sibi peculiariter arrogēt. Itali bonas li-
teras & eloquētiā asserāt, atq; hoc noīe sibi suauissi-
me blandiant oēs, qd soli mortaliū barbari nō sint.
Quo qdem in gñe fœlicitatis, Romani primas te-
nēt, ac veterē illā Romā adhuc iucūdissime somni-
ant. Veneti nobilitatis opinione sunt fœlices. Græci
tanq; disciplinarū auctores, ac veteribus illis lauda-
torū heroū titulis sese vēditāt. Turcæ totaq; illa vere
barbarorū colluuiēs, etiā religionis laudē sibi vindi-
cat, Christianos pinde vtī supersticiosos irridēs. At
multo etiā suauius Iudæi, etiā dū Messīā suū cōstan-
ter expectāt, ac Mosē suū hodieq; mordicus tenēt
Hispani bellicā gloriā nulli cōcedūt. Germani cor-
porū pceritate & magiæ cognitōe sibi placēt. Ac ne
singula psequar, videtis opinor, q̄tū ubiq; voluptas
pariat singulis & vniuersis mortalibꝫ Philautia,
cui ppe par est assentatio soror. Nihil em̄ aliud Phis-
lautia, q̄ cū qs ipe sibi palpat. Idem si alteri facias.

ERASMI.

καλακία fuerit. At hodie res quādam infamis est adu- Adulatio.
latio, sed apud eos quere vocabulis magis, quā rebus
ipsis commouent. Existimant cum adulatione fidem male
coherere, quod multo secus sese habere, vel bruto-
rum animantium exemplis poterant admoneri. Quid
enim cane adulatius, at rursus quid fidelius? Quid sci-
uro blandius? at hoc quidem homini magis amicū,
nisi forte vel aspi leones, vel immites tigres, vel irri-
tabiles pardi, magis ad vitam hominum conducere vidē-
tur. Quod est omnino perniciose quādam adulatio, qua non
nulli perfidiosi & irrisores miseros in perniciem adigunt. Adulatio per-
niciosa
Verum hæc mea ab ingenij benignitate cadoreque quā-
dam perficitur, multoque virtuti vicinior est, quā ea quæ huius-
modi opponit, asperitas ac morositas incōcina, ut ait Ho-
ratiū, grauiusque. Hæc deiectiones animos erigit, demul-
cet tristes, extumulat læguentes, expugnat stupi-
dos, ægrotos leuat, feroces mollit, amores conciliat,
conciliatos retinet. Puericiā ad capeſſenda studia læ-
uā allicit, senes exhilarat. Principes citra offensam
sub imagine laudis & admonet & docet. In summa
facit ut quisque sibi ipse sit iucundior, charior, quā quidē fœli-
citatē per se est vel precipua. Quid aut officiosius, quā cum
mutuū muli scabūt. Vt ne dicā interim hanc esse ma-
gnā illius laudatæ eloquentiæ partē, maiorem medicī-
cine, maximā poeticæ. Denique hanc esse totius hūa-
næ cōsuetudinis mel & cōdimentū. Sed falli inqui-
unt miserè est, immo non falli miserrimū. Nimirum enim
desipiunt, quia in rebus ipsis fœlicitatē hominis suā esse exis-
timant. Ex opinionibus ea pēdet, nam rebus humanarū
tāta est obscuritas varietasque, ut nihil dilucide sciri
possit, quæadmodū recte dictū est ab Academicis

MORIA

meis, inter philosophos q̄ minimum insolētibus.
 Aut si qd sciri p̄t, id nō raro officit etiā vitæ iucūditā
 ti. Postremo sic sculptus est hoīs animus, vt longe
 magis fucis q̄ veris capiat. Cuius rei si qs expimen
 tū expositū & obuiū querat, conciones ac tēpla pe
 rat, in qbus si qd seriū narrat, dormitāt, oscitāt, nau
 seant omnes, q̄ si clamator ille (lapsa sum) declama
 tor dicere volebā, ita vt saepe faciūt, anilē aliquā fa
 bellā exordiat, expgiscunt, erigunt, inhiant omēs.
 Item si quis sit diuus fabulosus & poeticus (quod
 si exemplum regis) finge huius generis Georgi
 um aut Christophorū, aut Barbarā videbitis hunc
 longe religiosius colī q̄ Petrū, aut Paulū, aut ip̄um
 etiā Christum. verū hec non huius sunt loci. Iā quā
 to minoris cōstat hec felicitatis accessio. Quādoq̄
 dem res ip̄as aliq̄ties magno negotio pares opor
 ret, velleuissimas, vtī grāmaticē, at opinio facillime
 sumit, q̄ tñ tantūdem aut amplius etiā ad felicitatē
 cōducit. Age si qs putribus vescat̄ salsamētis, quo
 rum alius nec odorē ferre possit, tñ huic puta Britā
 no ambrosiā sapiāt, q̄so qd interest ad felicitatem?
 Contra si Acipēser alicui nausēā sapiat, qd referet
 ad vitę bñtudinē? Si cui sit vxor egregie deformis,
 q̄ tñ marito vel cū ip̄a Venere certare possē videat̄,
 nōne p̄inde fuerit ac si vere formosa foret? Si qs ta
 bulā minio lutoq̄ male oblītā suspectet, ac de mire
 tur, p̄suasum hñs Apellis aut Zeuxidis eē picturā.
 Nōne felicior etiā fuerit eo, q̄ eorū artificū manū
 magno emerit, fortassis minus ex eo spectaculo vo
 luptatis p̄cepturus. Noui ego quēdā meī noīs, q̄ no
 uae nuptiae gēmas aliq̄t adulterinas dono dedit, p̄er

ERASMI.

fradēs vt erat faciūsus nugator, eas nō mō veras ac
 natūas esse, verū etiā singulārī atq; inestimabili pre
 cio. Quēso qd intererat puellę, cū vitro nō minus
 iucūde pasceret & oculos & aīn, nugas pīnde vt ex
 imiū aliqūē thesaurū, cōditas apd se se seruariet. Ma
 ritus interim & sumptū effugebat, & vxoris errore
 fruebat, nec eā tñ sibi minus habebat deuinctā, q̄ si
 magno emptā donasset. Nunqd interesse cēsetis in
 tereos, q̄ i specu illo Platonico, variarū rerū vmbas
 ac simulachra demirāt, mō nihil desyderēt, neq; mi
 nus sibi placeant, q̄ is sapiens q̄ specū egressus, ver
 ras res aspiciat. Q, si Mycillo Lucianico, diues illud
 & aureum somniū ppetuo somniare licuisset, nihil Mycillus
 erat, cur aliā optaret fœlicitatē. At nihil igit̄ interest,
 aut si qd interest, potior etiā stultorū cōditio. Primū
 qd his sua fœlicitas minūso cōstat, id ē sola psuasit
 eula, deinde q̄ ea fruunt cū plurimis cōiter. Porro
 nullius boni, iucūda sine socio possessio. Quis ei ne
 scit q̄ta sapiētū paucitas, si mō q̄sq; iueniat, q̄q; ex
 tot seculis, Græci septē oīno numerāt, q̄s mehercle
 si q̄s accuratius excutiat, dispereā si vel semisapiētē
 inueniet, immo si vel triētē viri sapiētis. Proinde cū
 inter multas Bacchi laudes illd̄ habeat (vt ē) prima
 riū, qd animi curas eluat, idq; ad exiguū mō tps, nā
 simulatq; villū edormieris p̄tinus albis (ut aiūt) q̄
 drigis, recurrūt animi molestiæ, q̄io meū bñficiū
 cum plenius, tum p̄sentius: q̄ ppetua quadā ebrie
 tate, mentē gaudijs, delicijs, tripudijs expleo, idq;
 nullo negotio. Neq; quemq; oīno mortalē mei mu
 neris exptem esse sino, cū reliq; numinū dotes, aliæ
 ad alios pueniāt. Non vbiuis nascit̄ generosum &
 E iij

MORIA

lene mentis, quod curas abigat, quod cum spe diuitemanet. Paucis contigit formae gratia, Veneris munus. Paucioribus eloquentia, Mercurij donum. Non ita multis obtigerunt opes dextro Hercule. Imperium non cuiusvis concedit Iuppiter Homericus. Saepenumero Maiores neutris fauet copiis. Complures ab Apollinis tripode tristes discedunt. Saepe fulminat Saturnius. Phoebus aliquando iaculis pestem immittit. Neptunus plures extinguit quam seruat. Ut interim Veioves istos Plutones, Atlas, penas, febres, atque id genus non deos, sed carnifices commemorare. Ego sum vna illa stulticia, quam omnia ex aequo tam parata beneficentia complector, nec vota moror, nec irascor exposcens piamina, si quid ceremoniarum fuerit pretermisum. Nec coelum terrae misceo, si quis reliquos inuitatis diis, me domi relinquat, nec admittat ad nidorem illum victimarum. Nam ceterorum deorum tanta in his est morositas, ut prope maius sit opere periculum atque adeo tutius, illos negligere quam colere. Quae admodum sunt & homines nonnulli tam difficiles & ad ledendum irritabiles, ut persistere eos prosum alienissimos habere quam familiares. At nemo inquit stulticiae sacrificat, neque templum statuit. Aequidem demorror ut dixi, non nihil hanc gratitudinem, verum hoc quoque pro mea facilitate boni consulo, quod ne hec quidem desiderare possim. Quid enim est, cur tusculum, aut molam, aut hircum, aut suem regram, cum mihi mortales omnes ubique gentium, eum cultum persoluant, quam vel a theologis maxime probari solet, nisi forte Dianae debeam inuideri, quod illi humano sanguine litant. Ego me tum religiosissime coli puto, cum passim (ut faciunt omnes) animo complectuntur, moribus exprimunt, vita representant, quam quidem

ERASMI.

cultus nec apud Christianos admodum frequens est, quanta turba eorum, qui Deipare virginis cereolum affigunt, idque in meridie, cum nihil est opus. Rursumque pauci qui eandem vitae castimonia, modestia, coelestium rerum amore studeant emulari, nam is demum verus est cultus, longeque coelestibus gratissimus. Preterea cur templum desiderem, cum orbis hic uniuersus templum mihi sit, ni fallor, pulcherrimum. Neque vero desunt Mystere, nisi ubi desunt homines. Nec iam usque adeo stulta sum, ut saxeas ac coloribus fucatas imagines regram, quae cultui nostro nonnunquam officiunt, cum a stupidis & pinguibus istis, signa per diuisis ipsis adorantur, Nobis interim usu venit, quod solet istis quae a vicariis suis extrudunt, mihi tot statuas erectas puto, quae sunt mortales vitam mei imaginem per se ferentes, etiam si nolit. Itaque nihil est quod reliquis diis inuideam, si alijs in angulis terrarum alij colant, idque statis diebus, quemadmodum Rhodi Phoebo, in Cypro Veni, Argis Iuno, Athenis Minerua, in olympo Iuppiter, Tarenti Neptunus, Lampfaci Priapus, modo mihi cointer orbis omnis longe potiores victimas assidue prebeat. Atque si cui videor hec audacius quam verius dicere, agetum paulisper ipsas hominum vitas inspiciamus, quo palam fiat & quantum mihi debeant, & quanti me faciant maximi pariter ac minimi. At non quorumlibet vitam recensebimus, nam id quidem perlongum, verum insignium tantum, unde reliquos facile sit estimare. Quid De vulgo enim attinet de vulgo plebeculaque commemorare, quae plebeculaque citra controuersiam tota mea est. Tot enim vndique stultitiae formis abundat, tot indices nouas comminiscitur, ut nec mille Democriti ad tantos risus suffe-

E v

MORIA

cerint, q̄q̄ illis ip̄is Democr̄itis rursus alio Democ̄rito foret opus. Quin etiā incredibile sit dictu, q̄s risus, quos ludos, quas delicias, homūcioli quotiē die p̄beant sup̄is. Nā hī qdē horas illas sobrias & an̄meridianas, cōsultat oībus ac votis audiēdis impertiunt. Ceterū ubi iā nectare madet, neq; lubet q̄ q̄ serū agere, tū q̄ pte cœlū q̄ maxie p̄minet, ibi cōsidēt, ac p̄nis frōtib; qd agitēt hoīes speculari. nec ē aliud spectaculū illis suauius. Deū immortalē, q̄ theatrē est illud, q̄ varius stultorū tumultus. Nā ip̄a nōnunq̄ in deorū ordinibus cōsidere soleo. Hic desperit in mulierculā, & quo min⁹ adamat, hoc amat impotētius. Ille dotē ducit nō vxorē, ille sp̄sā suā am p̄stituit, alius zelotypus velut Argus obseruat, hic in luctu pape q̄ stulta dicit facitq; cōductis etiam am velut histrionibus, q̄ luctus fabulam pagāt. Ille flet ad nouercæ tumultū, hic qcqd vñcūq; p̄t corradere, id totū vētriculo donat, paulopost fortiter esuriturus, hic somno & ocio nihil putat scēlicius. Sūt q̄ alienis obeūdis negocijs, sedulo tumultuant, sua negligūt. Est q̄ ȳsuris atq; are alieno diuitē se esse putat, mox decocturus. Alius nihil arbitrat scēlici⁹, q̄ si ip̄e paup̄, heredē locupletet. Hic ob exigūū, id q̄ incertū lucellū, p̄ oīa maria volitat, vndis ac vētis vitam cōmittēs, nulla pecunia repabilē. Ille mauult bello diuitias q̄rere, q̄ tutū ociū exigere. Sūt q̄ captādis orbis senib; putāt q̄ cōmodissime ad opes pueniri. Neq; desūt q̄ idē malit de amādīs btīs aniculis aucupari. Quorū vtriq; tū demū egregiā de se voluntatē dijs spectatorib; p̄bēt, cū ab ijs ip̄is q̄s captāt, arte deludunt. Est oīm stultissimū ac sordidissimū

De negocia
toribus

ERASMI.

mū negotiatorū genus, q̄ppe q̄ rem oīm sordidissimā tractēt, idq̄ sordidissimis rōnibus, q̄ cū passim mentiant, peierēt, furētur, fraudēt, imponāt, tñ oīm primos sese faciunt, p̄pterea quod digitos habeant auro reuinctos. Nec desunt adulescentes fraterculi, q̄ mirent istos, ac venerabiles palā appellēt, nimirū ut ad ip̄os aliqua male partorū, portiūcula redeat. alibi videas, Pythagoricos quosdam, q̄bus vsq̄ adeo oīa vident esse cōmunia, vt q̄cqd vsq̄ incustoditū nacti fuerint, id velut hereditate obuenerit, æquo animo tollant. Sunt q̄ votis tñ diuites sunt, & iucunda q̄dam sibi fingūt somnia, idq̄ ad fœlicitatē satis esse putant. nōnulli foris diuites haberi gaudent, domi gnauius efuriūt. Hic festinat q̄cqd habet, p̄fundere, ille p̄ fas nefasq̄ cōgerit. Hic cādīdatus ambit populares honores, ille ad focū semet oblectat. Bona p̄s lites nunq̄ finiēdas agitāt, & hinc atq̄ hinc certa Delitigiosis tim cōtendūt, ut, progatorē iudicē, & collusorē dīcēt aduocatū. Hic rebus nouādis studet, ille magnū q̄ddam molit̄. Est q̄ Hierosolymā, Romā, aut De vagis diuū Iacobū adeat, vbi nihil est illi negocij, domi relicis cū vxore liberis. In summa, si mortaliū innumerabiles tumultus, e Luna, quēadmodū Menippus Menippus pus olim despicias, putes te muscā aut culicē viderē turbā inter se rixātū, bellantū, insidiantū, rapiētū, ludētū, lasciuētū, nascentū, cadentū, morientū. Vita hoīm. Neq̄ satis credi p̄t, quos motus, q̄s tragēdīas cieat tantulū animalculū, tāq̄ mox piturū. Nā alī q̄ries vel leuis bellī, seu pestilētię p̄cella, multa sim̄ millia rapit ac dissipat. Sed ip̄a stultissima sim̄, plane q̄ digna q̄ m̄tis cachinis rideat Democritus, si p̄gā

MORIA

De grāma-
ticis ac ludi-
magistris.

Quinq; ma-
ledictōibus.

Cogitato-
rijs vel scol.

populariū stulticiarū & infantiarū formas enumera-
re. Ad eos accingar qui sapientiæ spēm inter
mortales tenent, & aureū illum ramum (ut aiūt) aus-
cupant, inter quos grammatici primas tenent, ge-
nus hominū pfectio q̄ nihil calamitosius, nihil affli-
ctius, nihil æque dijs inuisum foret, nisi ego miser-
rimæ pfectionis incommoda, dulci quodam insas-
niæ genere mitigarem. Neq; eīm πέντε κατὰ μέρος, i.
quinq; tantum diris obnoxij sunt isti, quemadmo-
dum indicat epigramma græcum, verū sexcentis,
vt qui semp famelici sordidiq; in ludis illis suis, in
ludis dixi: immo in φροντιστήριον vel pistrinis po-
tius ac carnificinis, inter puerorū greges, consene-
scant laboribus, obsurdescāt clamoribus, fetore pe-
doreq; contabescant, tamen meo beneficio fit, vt si
bi primi mortaliū esse videant, adeo sibi placent, dū
pauidam turbam, minaci vultu voceq; teritant, dū
ferulis, virgis, lorisq; conscindunt miseros, dumq;
modis omnibus suo arbitratu seruiunt. Asinū illū
Cumanū imitantes, interim sordes illæ, meræ mū-
diciæ vident, pector amaricinū olet, miserrima illa
seruitus, regnum esse putat, adeo ut tyrannidē suā
nolint cum Phalaridis aut Dionysij imperio cōmun-
tare. Sed longe etiā foeliciores sunt noua quadam
doctrinæ psuasione. Sigdē cū mera deliramēta pue-
ris inculcēt, tñ dī boni quē nō illi Palemonē, quem
non Donatū prae sese contemnūt: idq; nescio qbus
præstigijs mire efficiūt, ut stultis materculis & idio-
tis patribus, tales videant quales ipsi se faciunt. Iā
adde & hoc voluptatis genus, quoties istorum ali-
quis Anchisē matrem, aut voculā vulgo incognitā

ERASMI.

in putri quapiā charta dephēderit notatū, puta bub
sequā bouinatorē, aut manticatorē, aut si qs vetu
sti saxi fragmentū, mutilis notatū lris, alicubi effo
derit. o Iuppiter q̄ tum exultatio, q̄ triumphus, q̄ En
comia, p̄inde quasi vel Africā deuicerint, vel Baby
lonas ceperint. Quid aut, cū frigidissimos & insul
sissimos versiculos suos passim ostentant, neq; de
sunt q̄ mirent, iam plane Maronis aiā in suum pe
ctus demigrasse credūt. At nihil oīm suauius, q̄ cū
īpī inter sese mutua talione laudant ac mirant, victis
simq; scabunt. Q. si qs alius verbulo lapsus sit, idq;
forte fortuna hic oculatio dephēderit *ἡδύλετο*, q̄. i. Hercule:
ptinus tragediæ, quæ digladiationes, que conui
cia, quæ inuectiue. Vtrū insaniā hāc vocare mauul
tis an stulticiā. Nam mea q̄dem haud magni refert
modo fateamini meo beneficio fieri, vt animal oīm
um longe alioq̄ miserrimū, eo foelicitatis euehat, vt
fortē suā neq; cū Persarū regibus cupiat pmutare. De Potis.

Minus mihi debēt Poetæ, tametsi vel ex p̄fesso
meæ sunt factōis, q̄ppe liberū genus, vt habet puer
bium, quorū omne studiū nō alio ptinet, q̄ ad de
mulcēdas stultorū aures, idq; meis nugamētis, ac ri
diculis fabulis. Et tñ his freti, dictu mirū, vt cū sibi
polliceant immortalitatē, & dijs parē vitā, tum alijs
eādem p̄mittāt. Huic ordini præ cæteris familiares
φιλαυτία καὶ κολακία, nec ab vllō mortaliū gñe co
lor neq; simplicius, neq; cōstātius. Porro Rhe
tores q̄q; nonnihil illi q̄dem p̄uaricant, colluduntq;
cū Philosophis, tñ hos quoq; nostræ factōnis esse,
cum alia multa, tum illud in primis arguit, quod p̄
ter alias nugas, tam accurate, tam multa de iocandi

De y sifica
tonibus

i. Hercule:

De Potis.

Amor sui
& adulatio.
De Orato
ribus.

MORIA

De scripto-
ribus nouo-
rum opuscu-
lorum.

rōne conscripserūt, atq; adeo stulticiā ip̄am inter fa-
cetiāz spēs numerat q̄sq; is fuit, q̄ ad Herenniiū dis-
cedi artē scripsit. quodq; ap̄d Quintilianū huius or-
dinis longe principē, caput est de risu, vel Iliade pli-
xius, tānq; stulticiā tribuūt, vt saepenumero quod
nullis argumentis dilui possit, risu tñ eludat. Nisi et
si q̄s hoc arbitret̄ ad stulticiā nō ptinere, ridiculis di-
ctis excitare cachinnos, idq; arte? Huius fari-
ne sunt & isti, q̄ libris edēdis famā immortalē aucu-
pant. ij cū oēs mihi plurimū debent, tum p̄cipue ij,
q̄ meras nugas chartis illinūt. Nam qui erudite ad
paucorū doctōrū iudiciū scribūt, q̄q; nec Persiū, nec
Leliū iudicē recusant, mihi q̄dem miserādi magis
q̄ beati vident̄, vt q̄ sese p̄petuo torq̄ant. Addunt,
mutāt, adimūt, reponūt, repetūt, recudūt, ostēdunt,
nonū in annū p̄munt, nec vnq; sibi satissaciūt, ac fu-
tile p̄miū. Nempe laudē, eāq; p̄paucorū tāti emunt,
tot vigilijs, somniq; rerū oīm dulcissimi, tāta iactura
tot sudoribz, tot crucibus. Adde nūc valetudinīs di-
spendiū, formae p̄niciē, lippitudinē, aut etiā cecitas
tē, paup̄ratē, inuidiā, voluptatū abstinentiā, senectū
tē p̄properā, mortē p̄maturā, & si q̄ sunt eiusmodi.
Tantis malis sapiens ille redimēdum existimat, vt
ab vno aut altero lippo p̄bet̄. At meus ille scriptor,
quanto delirat foelicius, dum nulla lucubratōe, ve-
rum vtcunq; visum est animo. quicq; in calamum
incidit, vel somnia sua, statim literis prodit, leui dū-
taxat chartaz iactura, non ignarus futurum, vt quo
nugatiores nugas scripserit, hoc a pluribus id ē stul-
tis & indoctis oībus se p̄batū iri. Quid em̄ est nego-
cij tres illos doctos, si tñ ea legerit cōtemnere? Aut

ERASMI.

quid valebit tam paucorum sapientium calculus, in tam
 immensa reclamantium turba. Sed magis etiam sapienter, quod
 aliena pro suis edunt, & alieno magno partem labore,
 gloriamque vobis in se transferunt, hoc videlicet freti quod
 arbitrentur futurum, ut etiam si maxime coarguantur plagij
 tamen aliquanti temporis usuram sint interim lucrifacturi.
 videre est operum eorum quod hi sibi placeant, cum vulgo lau-
 dantur, cum digito ostenduntur in turba οὐτος ἐστιν ὁ δει-
 νος ἐκείνους, cum apud bibliopolas prestant, cum in omnium
 paginarum frontibus leguntur, tria nomina persertim peregrina,
 ac imaginis illis similia, quod per deum immortalē quod
 aliud sunt quod nomina. deinde quod a paucis cognoscen-
 da, si mundi vastitatem respicias, tum a quanto pau-
 cioribus laudanda, ut sunt etiam indoctorum diuersa pa-
 lata. Quid quod ea ipsa nomina, non raro confinguntur,
 aut e priscorum libris adoptantur. Cum alius sese The-
 lemachum, alius Stelenum, aut Laertem, hic Polycratem,
 ille Trasimachum sese nominari gaudet, ut nihil iam
 referat etiam si Chameleonti aut Cucurbitæ, siue
 quemadmodum solent philosophi loqui Alpha aut Beta
 ta libris inscribas. Illud autem lepidissimum, cum mutuis
 epistolis, carminibus, encomiis sese vicissim laudant.
 stulti stultos, indoctos indocti. Hic illius suffragio
 discedit Alceus, ille huius Callimachus. ille huic est
 M. Tullo superior, ille Platone doctior. Nonnunquam etiam
 am antagonista querunt, cuius emulatio famam augeat
 ant. Hinc scindit incertum studia in contraria vulgus,
 donec uterque dux re bene gesta, victor discedit, uterque
 triumphum agit. Ridet hec sapientes, ut (veluti sunt) stul-
 tissima, quis enim negat. Sed interim meo beneficio
 suauem vitam agunt, ne cum Scipionibus quod suos

Hic est gra-
 uis & doctus
 ille.

MORIA

De iure cō
sulis.

De logicis

.i. sui amor.

Stentor.
De philo
sophis.

triumphos cōmutaturi. Quod docti quoque, interim
dū hec magna cū animi voluprate rident, & aliena
fruantur infania, nō paulū mihi debent & ipi (quod infi
ciari nō pnt) nisi sint oīm ingratissimi. Inter eru
ditos iure cōsulti sibi vel primū vindicāt locū, neque
quod aliū æque sibi placet, dū Sisyphi saxū assidue
volūt, ac sexcētas leges eodē spū cōtexūt, nihil res
fert quod ad rē pertinētes, dūque glossē matis glossē mātā
cumulātes, efficiūt ut studiū illud oīm difficillimū
esse videat. Quicquid em̄ laboriosum, idē p̄tinus & p̄
clare existimāt. Adiūgamus his dialecticos ac
sophistas hoīm genus, quouis ære Dodonæo loquē
tius, ut quorū vnusquis cū vicenis delectis mulieris
bus garrulitate decertare possit, scēliciores tñ futu
ri, si tñ linguaces essent, nō etiā rixosi, adeo ut de la
na caprina p̄tinacissime digladient, & nimīū altercā
do, plerūque veritatē amittāt. Hos tñ sua φιλαυτία be
atos reddit, dū tribus instructi syllogismis, incōtan
ter audēt quauis de re, cū quis manū cōserere. Cæ
terę p̄tinacia reddit inuictos, etiā si Stentorē oppo
nas. Sub hos p̄deunt philosophi, barba, palli
oque verēdi, quod se solos sapē p̄dicāt, reliquos oēs mor
tales vmbra volitare. Quod pro suauiter delirāt, cū in
numerabiles ædificāt mūdōs, dum Solem, dū Lu
nam, stellas, orbes tanquā pollice filo ve metiunt, dū
fulminū, ventorū, eclipsum, ac cæterarū inexplica
bilitatē rerū causas reddūt, nihil vsque hesitātes, p̄inde quod
si naturę rerū architectrici fuerit a secretis, quasi ve e
deorū consilio nobis aduenerint, quos interim na
tura cum suis cōiecturis magnifice ridet. Nā nihil
apud illos esse compit, vel illud satis magnū ē argu

ERASMI.

mentū, quod singulis de rebus inexplicabilis inter
ip̄os est digladiatio. Ii cum nihil oīno sciāt, tñ oīa se
scire p̄fiterē, cūq; seip̄os ignorēt, neq; fossam aliq̄
ties aut saxū obuiū videāt, vel q̄a lippitū pleriq; vel
q̄a peregrinant animi, tñ ideas, vniuersalia, formas
sep̄atas, primas materias videre se p̄dicāt, res adeo
tenues, ut neq; Lynceus opinor possit p̄spicere. Tñ
x̄o p̄cipue p̄phanū vulgus asp̄nant, quoties trique
tris, & tetragonis, circulis, atq; huiusmodi picturis
mathematicis alijs sup̄ alias inductis, & in labyrinthis
thi speciem cōfusus. p̄terea literis velut in acie dispo
sitis, ac subinde alio atq; alio repetitis ordine, tene
bras offundūt imp̄itionibus.

De astro
logis

Nec defunt ex hoc ḡne, q̄ futura q̄q; p̄dicāt, cōsultis astris, ac mira
cula plusq; magica polliceant, & inueniūt hoīes for
tunari, q̄ hec quoq; credāt.

Porro Theologos silētio trāsire fortasse p̄stiterit καὶ ταύτην καμαρίαν
ὁὐ κινεῖν, nec hanc Anagyrim tangere, vtpote gen^o
hoīm mire sup̄ciliosū, atq; irritabile, ne forte turba
tim sexcētis cōclusionibus adoriant, & ad palinodi
am adigāt, quod si recusem, p̄tinus hereticā clami
rēt. nam ilico solēt hoc terrere fulmine, si cui sunt pa
rum p̄picij. Sane q̄q; non alijs sunt q̄ minus libēter
agnoscāt meā in se bñficientiā, tñ hi quoq; nō medi
ocrib; nominibus obstricti sunt, dū foelices sua phi
lautia, p̄inde quasi ip̄i tertiū incolāt cœlū, ita reliq̄s
mortalis omneis vt humi reptātes pecudes, e sublis
mi despiciūt, ac p̄pe commiserant, dum tanto cons
clusionū, corrolarior; p̄positionū explicitar; & im
plicitar; agmine septi sunt, tot exuberāt κρησ φυνε
τοισ, vt nec Vulcanijs vinculis sic possint irretiri, q̄n

De theolo
gis. Christi
& Pauli do
ctrinas ne
gligētib;
Et hāc came
rinā nō mo
uerē.

Refugijs;

F

MORIA

elabantur distinctiōibus, quibus nodos omneis adeo facile secant, ut non Tenebrae bipennis melius, totum per excogitatis vocabulis, ac prodigiosis vocibus sca- tent. Præterea dum arcana mysteria suo explicat ar- bitratu, quæ ratione conditus ac digestus sit mundus, per quos cannales labes illa peccati in posteritatem de- riuata sit, quibus modis, qua mensura, quantulo tem- pore in virginis utero sit absolutus Christus, quæ ad modum in Synaxi accidentia subsistant sine domici- lio, sed hec peritæ. Illa demum magnis & illuminatis (ut vocant) theologis digna putant, ad hec si quæ inci- dunt expigiscunt. Num quod instans, in generatione diui- na? num plures in Christo filiationes? num vera pro- positio, Pater deus odit filium? num deus potuerit su- perpositare mulierem, nun diabolum? nun asinum? nun cucurbitam? nun silicem? Tum quæ admodum cucurbi- ta fuerit concionatura, editura miracula, figenda cru- ci? Et quod consecrasset Petrus eo tempore, quo corpus Christi pendebat in cruce? & num eodem tempore Christus homo dici potuerit? Et num post resurrex- itorem edere aut bibere licebit? Video, ridetis iam dudum tam frivolas theologorum argutias. At ipsi fe- licissime sibi placet, adeo ut his nemini nocte dieque oc- cupatis, ne tantulum quidem oculi super sit, ut euangelium, aut Paulinas epistolas, vel semel liceat euoluere. At quæ interim dum hec nugantur in scholis, existimant sese universam ecclesiam, alioque ruituram, non aliter fulcire humeris, quam Atlas cælum sustinet apud Poetas. Iam il- lud quantæ felicitatis esse putatis, dum arcanas li- teras, proinde quasi cereæ sint, per libidine formant ac reformant? Dum conclusiones suas, quibus iam aliquot

ERASMI.

Scholastici subscripserunt, plusq[ue] Solonis leges vide-
 ri postulāt, & vel pontificijs decretis antepōnēdas.
 Præterea dum inferor[um] res omnis sic examussim de-
 pingunt, tanq[ua]m in ea rep. complures annos sint p[er]sas-
 ti. Præterea dū p[er] arbitrio novos orbes fabricant, ad-
 dito deniq[ue] latissimo illo pulcherrimoq[ue], ne scilicet
 deesset vbi fœlices animæ cōmode vel spaciari vel
 cōuiuiū agitare, vel etiā pila ludere possent. Hijs atq[ue]
 q[ui]d genus, bis mille nugis hor[um] capita adeo disten-
 ta differtaq[ue] sunt, ut arbitrer nec Iouis cerebr[um] æque
 grauidū fuisse, cū ille Palladē parturiēs, Vulcani se-
 curim iploraret. Quare nolite mirari, si videtis capis
 ta illor[um], tot fascijs tam diligēter obuinctū in publi-
 cis disputatōib[us], aliogn em[en] plane dissilirent. Illud
 ip[s]a quoq[ue] nōnunq[ua]m ridere soleo, cū ita demū max-
 ime sibi vident[ur] theologi, si q[ui] maxime barbare spur-
 ceq[ue] loquant[ur], cunq[ue] adeo balbutiūt, ut a nemine nisi
 si balbo possint intelligi, acumen appellāt qd[am] vul-
 gus nō assequat[ur]. Negāt em[en] e dignitate sacrar[um] l[et]ras-
 rum esse, si grāmaticor[um] legibus parere cogant[ur]. Mis-
 ravelo maiestas theologor[um], si solis illis fas est men-
 dose loq[ui], q[ui] hoc ip[s]m habēt cum multis cerdonib[us]
 commune. Postremo iam dñs, p[ro]ximos sese ducunt
 quoties quasi religiose, magistri nostri salutant, in q[ui]
 q[ui]dem nomine tale quiddam subesse putant, quale
 est apud Iudæos ΤΕΤΡΑΓΡΑΜΜΑΤΟΝ. Itaq[ue] nefas aiūt
 esse Magister noster, secus q[ua]m maiusculis scribere li-
 teris, quod si quis p[ro]postere, Noster magister dixe-
 rit, is semel omnem thelogici nominis peruertet
 maiestatem. Ad hor[um] fœlicitatem p[ro]xime acce-
 dunt ij, qui se vulgo religiosos ac monachos appel-
 lant.

De religi-
osis.

F ij

MORIA

lant, utroq; falsissimo cognomine, cū bona ps istorū
longissime absit a religione, & nulli magis oībus lo
cis sint obuij, ijs nō video qd possit esse miserius, nī
si ego multis modis succurrerē. Etem cū hoc hoīm
genus oēs sic execrent, ut fortuitū etiā occursum,
omino sum esse psuasum sit, tñ ipi sibi magnifice
blandiunt. Primū summā existimāt pietatē, si vsq;
adeo nihil attigerint līarū, ut ne legere qdē possint.
Deinde cū psalmos suos numeratos qdem illos, at
non intellectos, a sininis vocibus in tēplis derudis
unt, tum x̄o se putāt diuorū aures multa voluptate
demulcere. Et sunt ex ijs nōnulli, q sordes ac mens
dicatē magno vēdunt, p q; foribus magno mu
gitu panem efflagrāt, nō mediocri pfecto reliquo
rum mendicorū factura. Atq; ad eum modū hoīes
suauissimi, sordibus, inscitia, rusticitate, impuden
tia, apostolos (ut aiūt) nobis referūt. Quid aut incū
di, q; cū oīa faciūt ex pscripto, quasi mathematicis
utentes rōnibus, quas pterire piaculū sit, quot no
dos habeat calceus, quo colore singula vestis, quot
discriminibus varieganda, qua materia, quotq; cull
mis latū cingulū, qua specie, & quot modiorū capax
cucullus, quot digitis latū capillitiū, q̄t dormiendū
horis. Atq; hęc qdem æqualitas, in tanta corporū &
ingeniorū varietate, q; sit inæqualis qs non pspicit.
Et tñ his nugis nō alios modo prae se naucifaciūt,
verū inuicē alij alios contēnunt, atq; hoīes apostoli
cam charitatē pfecti, ob aliter cinctam vestem, om
nia miris tragedijs miscēt. Ex hijs videas quosdam
adeo rigide religiosos, ut summa veste nō nisi cilici
na vtant, intima Milesia, alios cōira, q supme linci

ERASMI.

sint inteme lanei. Rursum alios q̄ pecuniæ contactu
 ceu aconitū horreāt, nec a vino interim, nec a mulie
 rum cōtactu temperātes. Deniq; mixe oībus studi
 um, ne qd in rōne vitæ cōueniat. Porro magna sceli
 citatis ps est in cognomētis, dum hīj funigeros ap
 pellari se gaudent, illi Benedictinos, alij Bernardi
 nos, quasi paræ sit esse Christianos. Hos q̄q; a rep.
 semotos, nemo tñ audet cōtemnere, p̄cipue mendi
 cātes, p̄pterea quod omnia oīm arcana teneant, ex
 cōfessionibus quas vocāt. Que tñ p̄dere nefas ha
 bent, nisi si qñ poti, fabulis amēnioribus delectare
 se volūt, sed cōiecturis rem indicāt, tacitis interim
 noībus. Q, si qs hos crabrones irritarit, tū in popu
 laribus cōcionibus p̄be vlciscunt sese, & obliqs di
 ctis notāt, adeo recte, vt nemo nō intelligat, nisi q nī
 hil intelligit. Nec prius oblatrādi finē faciūt, q̄ in os
 offam obieceris. Age x̄o, quē tu mihi comœdum,
 quē circulatorē spectare malis, q̄ istos in cōcionib;
 suis rhetoricātes & oīno ridicule, sed tñ suauissime
 imitantes ea, q̄ rhetores de dicēdi rōne tradiderūt.
 Deū immortalē, vt gestīculant, vt apte cōmutāt vo
 cem, cātillant vt iactāt sese, vt subinde alios atq; ali
 os vultus induūt, vt oīa clamoribus miscent. Atq;
 hāc orādi artē, ceu rem arcanā fraterculus fratercu
 lo p̄ manus tradit. Eam tamen mihi nō est fas scire
 tñ utiq; cōiecturis sequar, Primo loco inuocāt, id
 quod a poetis mutuo sumpserūt. deinde dicturi de
 charitate, a Nilo Aegypti fluuio sumūt exordiū, atq;
 q̄ ita demū exordiū eximie rhetoricū fore ducunt,
 si nusq; quicq; habeat cū reliquo argumēto cōfine
 vt auditor interim admirās, illud secū murmure, q̄

Nota.

Modus p̄di
candi religi
osoz.

MORIA

Necq; terrā
neq; coelū
attingentes.

Exordium.
Exclamatio

nunc se, pripit ille: Tertio loco ceu narratōis vice,
nonnihil ex euāgelio, sed cursim, ac velut obiter in-
terp̄tant, cum id solum fuerit agendū. Quarto loco
iam noua sumpta p̄sona, q̄stionem mouēt theolo-
gicalē, aliquoties *ὅυλε γὰρ ὅυλε οὐρανὸν ἀπτομένη*
atq; id quoq; ad artem arbitrant p̄tinere. Hic demū
theologicū attollūt sup̄ciliū doctores solennes, do-
ctores subtiles, doctores subtilissimos, doctores se-
raphicos, magnifica noia, auribus inculcātes. Tum
syllogismos maiores, minores, cōclusiones, corolla-
ria, suppositōes frigidissimas, ac pluscq; scholasticas
nugas ap̄d impitū vulgus iactitāt. Supest iā q̄ntus
actus, in q̄ summū artificē p̄stare cōuenit. Hinc mi-
hi stultā aliquā & indoctā fabulā, ex speculo opinor
historiali, in mediū adferūt, & eādē interp̄tant. Atq;
ad hūc q̄dem modū Chymerā suā absoluūt, qualē
nec Horatius vnq̄ assēq̄ potuit cū scriberet, Humae
no capiti. Sed audierūt, a nescio q̄bus, igressum orō-
nis sedatū, minimeq; clamorū esse oportere. Itaq;
pr̄ncipio sic exordiant, ut nec ip̄i vocē, ppriā exau-
diāt, quasi referat dici, q̄d nullus intelligat. Audie-
rūt nōnunq̄ ad cōcitādos affectos exclamatiōibus
vtendū esse. Proinde p̄sse alioq loquentes, subinde
rep̄te vocē tollūt, furioso plane clamore, etiā cū ni-
hil opus. Iures elleboro hominī opus esse, pinde q̄si
nihil referat vbi clames. Præterea quoniā audierūt
oportere sermonē in p̄gressu feruescere, in singulis
p̄tribus, p̄ncipijs vt cūq; sane recitatis, mox mira vo-
cis cōtentōe vtunt, etiā si res sit frigidissima, atq; ita
deniq; desinūt, vt spiritu defectos credas. Postre-
mo didicerūt ap̄d rhetores de risu fieri mētōem, eo

ERASMI.

q̄ studēt & ip̄i iocos quosdā aspgere, & φ/λκα φρο. O chara
 ὅτι, q̄ plenos gr̄as, q̄q; in loco, vt plane ὅσον πρὸς Venus.
 τὴν ἀρετὴν esse dicas. Mordēt q̄q; nōnūq; sed ita, ut Alinū ad
 titillēt magis q̄ vulnerēt. Nec vnq̄ veri⁹ adulant, q̄ lyram
 cū maxime παρρησιάζειν videri studēt. Deniq; tota Libere loq.
 actio ē ei⁹smodi, ut iures eos a fori circulatoribus
 didicisse, a q̄bus lōge vincunt. Q; q̄ vtriq; alteris vī
 q; adeo sunt siles, ut nemo dubitet, qn aut hī ab il
 lis, aut illi ab his rhetoricē suā didicerint. Et tñ inue
 niūt hī q̄q; mea nimis opa, q̄ cū hos audiunt, Des
 mosthenes meros ac Cicerones audire se putāt, qd̄ mōes illo
 genus sunt p̄cipue mercatores, ac mulierculæ q̄
 auribus vnice placere studēt, q̄ illi nōnullā p̄depor
 tiunculā de reb⁹ male partis soleāt imptiri, si cōmo
 de fuerint palpati. Illæ cū alijs multis de causis huic
 ordinī fauēt, tū p̄cipue, qd̄ in horū sinus soleāt effū
 dere, si qd̄ in maritos stomachant. Videtis opinor
 quantope mihi debeat hoc hoīm genus, cū cerimo
 niolis & nugis deridiculis, clamoribusq; tyrannidē
 quādam inter mortales exerceāt, & Paulos atq; An
 tonios sese credāt. Verū ego istos histriones tā igra
 tos, bñficiorū meorū dissimulatores, q̄ simulatores
 pietatis libēter relinq̄. Iam dudū em̄ iuuat de re
 gibus ac p̄ncipib⁹ aulicis, a q̄bus simplicissime co
 lor, & (ut dignū est) ingenuis ingenue, nōnihil attin
 gere. Quigdem si vel semiunciā sanī cordis habes
 rent, qd̄ esset horū vita tristius, aut æque fugiendū.
 Neq; em̄ existimabit vel piurio parricidioq; parant
 dum imperiū, q̄q; secū ppēderit, q̄ ingēs onus sus
 tineat humeris, q̄ vere p̄ncipē agere velit. Eum q̄
 rex gubernacula suscepit, publicū, nō priuatum

Qui libēter
 audiāt ser
 mōes illo
 x

De regibus
 ac p̄ncipib⁹

MORIA

negociū gerere, nihil nisi de cōmodis publicis oportere cogitare. A legibus quare ipse & auctor & exactor est, nec latū digītū discedere. Officialiū oīm & magistratuū integritatē sibi p̄standā esse. Sese esse vnū oīm oculis expositum, q̄ vel ceu sydus salutare morū innocētia, maximā rebus humanis salutē possit adferre, vel veluti cometa lēthalis summā p̄niciē inuehere. Aliorū vicia neq; p̄inde sentiri, neq; tā late manare. Principē eo loco esse, vt si qd vel leuiter ab honesto deflexerit, grauis p̄tinus ad q̄ plurimos homines vitæ pestis serpat. Tum q̄ multa secū adferat principū fortuna, q̄ soleāt a recto deducere, qd genus deliciæ, libertas, adulatio, luxus, hoc acrius enitendū, ac sollicitius aduigilandū, nec vbi vel deceptus cesset in officio. Postremo vt insidias, odia, cæteraq; vel pericula vel metus omittā, capiti imminere, verū illū regē q̄ paulo post ab eo sit, etiā de minimo quoq; cōmissio, rōnem exacturus, idq; tāto seuerius, q̄to p̄stantius gessit imperium. Hec inq; atq; h̄mōi plurima, si princeps secū pp̄deret (pp̄deret aut si sapet) is nec somnū, nec cibū opinor, iucūde cape posset. At nūc meo munere, has omneis curas dijs p̄mittūt, ip̄i sese molliter curāt, neq; quemq; ad aurē admittūt, nisi q̄ iucūda loq̄ norit, ne qd aīo sollicitudis oboriat. Se p̄be principis p̄tes omneis implese credūt, si venent̄ assidue, si bellos alāt caballos, si suo cōmodo vendiderint magistratus ac p̄fecturas, si q̄tidie nouæ rōes excogitent, q̄bus ciuū opes attenuent, & in suū cōuertāt filcū. Verū id ap̄posite reptis titulis, vt etiā si sit iniquissimū, aliquā tñ ægtatis sp̄m prae se ferat. Addūt data opa nōnihil

ERASMI.

adulatois, quo populares animos utrumque sibi deuinciant. Fingite mihi nunc (quales sunt nonnunquam) hominem legum ignarum, publicorum commodorum pene hostem, priuatis interitum commoditatibus, addictum voluptatibus, osorem eruditiois, osorem libertatis ac veri, nihil minus quam de reipublica salute cogitantem, sed omnia sua libidine suisque utilitatibus metientem. Deinde addite huic torquem aureum, omnem virtutum coherentium consensum indicantem, tum coronam gemmis insignitam, quae quidem admonet eum heroicis omnibus virtutibus oportere ceteris antecellere. Praeterea sceptrum iustitiae, & vnde cumque incorrupti pectoris symbolum. Postremo purpuram eximiae cuiusdam in reipublica charitatis indicium. Hec gestamina si princeps cum sua vita conferret, aequidem futurum arbitror, ut plane pudeat ornatus sui. Vereaturque ne quis nasutus interpres, totum hunc tragicum cultum in risum iocumque vertat. Iam quod de praecuribus aulicis commemorare: quibus cum nihil sit addictius, seruilis, insultus, abiectus, tamen omnium rerum primos sese videri volunt. Hac vna in re tamen modestissimi, quod contenti aure, purpuram, gemmas, reliquaque virtutum ac sapientiae insignia corpe circumferre, rerum ipsarum studium omne concedant alijs. Hoc abinde foelices sibi vident, quod regem heri vocare liceat, quod tribus verbis salutare didicerint, quod norint ciuiles titulos subinde inculcare, serenitatem, dominationem & magnificentiam. Quod egregie praescriuerint faciem, quod festiuiter adulentur. Nam haec sunt artes quae vere nobile & aulicum deceant. Ceterum si uis tamen omnem propius inspicias, nimis meros Pheacas inuenies, sponso Penelopes, reliquum carmen agnoscitis. Dormit in medios dies, ibi sacrificulus

G

De praecuribus
aulicis.

MORIA

Magnilo
quentes

De summis
pōnificib⁹
cardinalib⁹

mercennarius ad lectū paratus, q̄ p̄p̄modū cuban
tibus adhuc facere expedite pagat, mox ad ientacu
lum, quo vix pacto, iam interpellat prādiū, sub id
alea, laterūculi, sortes, scurræ, Moriones, scorta, lue
sus, inficetie. Interim vna aut altera merēda, rursum
cena, post hanc repotia, nō vna p̄ louē. Atq; ad hūc
modū citra vllū vitæ rediū elabunt horæ, dies, men
ses, anni, secula. Ip̄a nōnunq̄ saginatio ab eo, si q̄n
viderim illos μεγαλοφροντες, dum vnaquæq; hoc
sibi videt dijs p̄prior, quo caudā longiorē trahit. Dū
alius alium cubito protrudit, quo loui propior esse
videat, dum q̄sq; sibi hoc magis placet, quo grauio
rem catenā collo baiulat, vt robur etiā nō opes tm̄
ostentet. Ac principū qdē institutū, summi pō
nifices, cardinales, & Episcopi iā pridē gnauiter emu
lant, ac p̄p̄e superāt. Porro si q̄s p̄p̄edat qd linea ve
stis admoneat niueo candore insignis, nempe vitā
vndequaq; inculpatam. Quid sibi velit mitra bicōr
nis, utrūq; fastigiū eodē cohibēte nodo, puta noui
pariter ac veteris testamēti absolutam sciam. Quid
manus chirothecis cōmunite, purā & ab omni re
humanæ cōtagio immunē, sacramentorū admini
stratiōem. Quid pedū, nimirū crediti gregis vigilan
tissimā curā. Quid p̄lata crux, videlicet oīm huma
næ affectuū victoriā. Hec inq̄ atq; id genus multa
si q̄s p̄pendat, nōne tristē ac sollicitā vitā egerit? At
nunc belle faciunt cum sese pascunt. Ceteræ ouium
curam, aut ip̄i Christo mandāt, aut in fratres (quos
vocant) ac vicarios reſciunt. Neq; vel nominis sui
recordant, qd sonet episcopi vocabulū, nempe la
borem, curam, sollicitudinē. Verē in irretiendis p̄s

ERASMI.

Quis plane episcopus agūt *ὁυαί καὶ σκοπὴν*. Ad *inēq; circa*
 eūdem modū Cardinales si cogitent sese in Ap̄os̄ *speculatio.*
 locū successisse, eadem ab ip̄is regi q̄ illi p̄stiterunt.
 Deinde nō dominos esse, sed administratores spiri-
 talium dotiū, de q̄bus omnibus sint paulopost exa-
 ctissime reddituri rōem. Immo si vel in cultu paulif
 p̄ philosophent, atq; ita secum cogitent, qd sibi vult
 hic vestitus candor: nonne summam & eximiā vi-
 tæ innocētiā? Quid interior purpura: nonne fla-
 grantissimū in deū amorem? Quid rursus exterior
 sinuosa capacitate diffluens, ac totā etiā reuerēdis-
 simi complectens mulā, q̄q; vna vel camelo contes-
 gendo suffecerit. Nonne charitatē latissime sese pā-
 dentē, ad subueniendū omnibus, hoc est ad docen-
 dum, exhortādum, cōsolandum, increpādum, ad-
 monēdum, componēda bella, resistēdum improbis
 principibus, & vel sanguinē libēter impēdendū gre-
 gi Christiano, nedū opes, q̄q; quorsum oīno opes
 pauperū Apostolorū vicem gerentibus? Hec si pp̄-
 derent, nec eum locum ambirent, & libenter relin-
 rent. Aut certe vitam plane laboriosam ac sollicitā
 agerēt, cuiusmodi veteres illi vixerūt Ap̄li. Iā sum-
 mi pōtiffices q̄ Christi vices gerūt, si conent̄ eiusdē
 vitam æmulari, nēpe paupertatē, labores, doctrinā,
 crucē, vitę cōtemptū, si vel papę. i. patris nomen, vel
 sc̄tissimi cognomē cogitēt qd erit in terris afflictū?
 Aut q̄s eū locū oībus emat facultatib; emptū, gla-
 dio, veneno, oīq; vi tueat? Quātā his abstulerit cō-
 moditatū, si semel incesseret sapiā. Sapiētia dixi im-
 mo vel mica salis illius cuius meminit Christus, tm̄
 opū, tātū bonorū, tm̄ ditōis, tm̄ victorię, tot officia.

MORIA

tot dispensatōes, tot vectigalīa, tot indulgētias, tantū equorū, mulorū, satellitū, tantū voluptatū. Videntis quātas nūdinas, quantā messem, qūtū bonorū pelagus paucis sim cōplexa. In quorū locū inducet vigilias, ieiunia, lachrymas, orōnes, cōciones, studia, suspiria, milleq; id genus miseros labores. Neq; vero negligēdū illud futurū, ut tot scriptores, tot copistę, tot notarij, tot aduocati, tot p̄motores, tot secretarij, tot mulotribæ, tot eq̄sones, tot mensarij, tot leones, pene mollius q̄ddam addiderā, sed vercorne durius sit aurib; . In summa tāta hoīm turba quę Romanā sedē, onerat (lapsa sum) honorat sentiebā ad famē adigent. Inhumanū qdē hoc & abominandū facinus, at multo magis detestandū, ip̄os etiā summos ecclesię p̄ncipes, ac ꝑ̄a mūdī lumina ad perā & baculū reuocari. At nūc fere, si qd laboris ē, id Petro & Paulo relinquūt, q̄bus abūde satis ē ocij. Porro si qd splēdoris aut voluptatis, id sibi sumūt. Atq; ita fit mea qdē opa, ut nullū pene hoīm genus viuat mollius, minusq; sollicitū, ut q̄ abūde Christo satisfactū existimāt, si mystico ac pene scenico ornatu, ceremonijs, beatitudinū, reuerentię, sanctitatū titulis, & b̄ndictōibus ac maledictōibus episcopos agant. Priscū & obsoletū, nec horū oīno tēporē miracula edere, docere populū laboriosum, sacras interpretari lras scholasticū, orare ociosum, lachrymas fundere miserę ac muliebre, egere sordidū, vinci turpe, parūq; dignū eo, q̄ vix reges etiā summos, ad pedū brōrū admittit oscula. Deniq; mori inamabile, tolli in crucē infame. Restāt sola hec arma, b̄ndictiones, q̄r; ad Romanos scribēs meminit Paulus, atq;

ERASMI.

harum qdem min: q̄ sint benigni, interdictiōes, suspē
siones, aggrauatōes, reaggrauatōes, anathe
matizatōes, vltices p̄cturę, ac fulmē illud terrificū
quo solo nutu mortaliū aīas vel vltra tartara mittūt.
Quod ip̄m tñ sanctissimi in Christo patres, & chris
ti vicarij in nullos torquēt acrius, q̄ in eos q̄ instigā
te diabolo p̄monia Petri minuire, atq; arroderē
conāt. Cuius cū hec vox sit in euāgelio, Relinquimus
oīa, & secuti sumus te, tñ huius p̄monitū appellāt
agros, oppida, vectigalia, portitoria, ditōes, p̄ q̄bus
dū zelo Christi accēsi, ferro, igniq; dimicāt, nō absq;
plurimo Ch̄iani sanguis dispēdio, tū demū eccles
siā Ch̄i sp̄sam sese credūt ap̄lice defendere, forti
ter p̄ligatis, ut vocāt hostib;. Quasi v̄o vlli sint ho
stes ecc̄e p̄niciosiores, q̄ impij p̄tiffices, q̄ & silen
tio Ch̄m sinūt abolescere, & q̄stuaris legibus alligāt,
& coactis interpretatōib; adulterāt, & pestilēte vi
ta iugulāt. Porro cū christiana ecc̄a sanguine sit cō
dita, sanguine cōfirmata, sanguine aucta, nūc p̄inde
q̄si Ch̄s pierit, q̄ more suo tueat suos, ita ferro rem
gerūt. Cūq; bellū res sit adeo immanis, vt feras nō
hoīes deceat, adeo insana, vt poetę q̄q; singāt a furi
is imitti, adeo pestilēs, vt vniuersā morę luē s̄p̄ inue
hat, adeo iniusta, vt a pessimis latrōib; optie soleat
administrari, adeo impia, vt nihil coh̄reat cū Ch̄o
tñ oībus omissis hoc tñ agūt. Hic videas etiā decre
pitos senes, iuuenilis animi robur p̄stare, nec offēdi
sumptib;, nec fatigari laborib;, nec deterreni q̄c̄q;
si leges, si religionē, si pacē, si res hūanas oīeīs sur
sum ac deorsum misceāt. Neq; desunt adulescentes
eruditi, q̄ istā manifestariā isaniā, zelū, pietatē, forti

MORIA

De episco
pis.

De sacerdo
tibus.

De vij. ho
ris canoni
cis quō legā
tur.

tudinē appellēt, excogitata via qua fieri pōt, ut q̄s le
tale ferrē stringat, adigatq; in fratris sui viscera, ma
nēte nihilominus charitate illa summa, quā ex chri
sti p̄cepto debet p̄ximo christianus. Egdē incerta
sum adhuc, utq; his rebus exēplū dederint, an poti
us hinc sumpserūt episcopi qdā Germanorū, q̄ sim
plicius etiā omissō cultu, omissis b̄ndictōibus, alijs
q; id genus cerimonijs, plane satrapas agūt, adeo ut
ppemodū ignauū, parūq; decorē episcopo putent,
alibi q; in acie fortē aīam deo reddere. Iam q̄o
vulgus sacerdotū nephas esse ducēs, a p̄sulū suorū
sc̄timonia degenerare. Euge q; militariter p̄ suis de
cimīs, ensibus, iaculis, saxis, oīq; armorū vi bellige
rant, q; hic oculatī, si qd ex veterē lris possint elice
re, quo plebeculā territēt, & plusq; decimas deberi
cōuincāt. At interim nō venit in mētē, q; multa pas
sim legant de officio, quod illi vicissim p̄stare p̄p̄o
debeāt. Nec saltē admonet eos q̄tex rufus, sacerdo
tē oībus huius mūdi cupiditatibus liberē esse opor
tere, neq; q̄q; nisi coelestia meditari. Sed hoīes suas
ues se suo officio p̄be p̄sumctos aiūt, si p̄culas illas
suas vtcūq; p̄murmurarint, quas mehercle demīror
si q̄s deus vel audiat, vel intelligat. Cū ip̄i nec audī
ant, nec intelligāt, tū cū eas ore p̄strepūt. Verē hoc
qdē sacerdotib; est cū p̄phanis cōe, ut ad emolumē
ti mellesem vigilēt oēs, neq; quisq; ibi leges ignoret.
Ceterē si qd sarcinā, id prudēter i alienos humeros
reiciūt. & alijs alij tanq̄ pilā p̄ manus tradūt. Si qdē
laici quoq; principes, quēadmodū p̄tes administrā
di regnū vicarijs delegāt, & vicarius itē vicario tradit
ita pietatis studiū plebi modestie causa relinquunt.

ERASMI.

Plebs in eos reijcit, quos ecclesiasticos vocat, p̄inde
 quasi ip̄is cū ecclesia nihil oīno sit cōmerciū, q̄si bas
 ptissimi votis nihil p̄sus sit actū. Rursum sacerdotes
 q̄ sese vocat seculares quasi mūdo initiati nō Chris
 sto, in regulares on^o hoc deuoluūt, regulares in mo
 nachos, monachi in laxiores, archiores oēs simul in
 mendicātes, mēdicātes in cartusiēses, apud quos so
 los sepulta latet pietas, & adeo latet, vt vix vnq̄ lice
 at cōspicere. Itidē pōtifices in melle pecuniaria dili
 gētissimi, labores illos nimīū apostolicos, in episcopos
 relegāt, episcopi in pastores, pastores in vicariis
 os, vicarij in fratres mēdicātes. Hi rursum in eos re
 trudūt a q̄bus ouīū lana tondet. Verū non est huius
 instituti pontificū ac sacerdotū vitā excutere, ne cui
 videar satyrā texere, nō Encomiū recitare. Neue q̄s
 existimet bonos pōtifices a me taxari, dū malos laur
 do. Sed hec ideo paucis attigi, quo palā fieret nullū
 esse mortālē q̄ suauiter viuere possit, nisi meis initia
 tus sit sacris, meq̄ ppiciā habeat. Nā id quo pacto
 fieri queat, cū ip̄a etiā Rhānusia res humanarū for
 tunatrix, meū adeo cōsentiat, vt sapiētibus istis sem
 p̄ fuerit inimicissima, cōtra stultis etiā dormiētibus, i. dormiētis
 oīa cōmoda adducit. Agnoscitis Timotheū illum rete tollit
 cui hinc etiā cognomen & puerbium ἡ ἐν λόγῳ οὐκ ἔστι
 σκῆπτρον ἀλλ' ἐλπίς. Rursum aliud γὰρ ἡ ἐν λόγῳ οὐκ ἔστι
 ἡ ἐν λόγῳ οὐκ ἔστι. Cōtra i. quarta lu
 in sapiētes quadrāt illa ἐν τέτταρσι τοῖς ἐν λόγῳ οὐκ ἔστι
 quū habet Seianū, & augē Tolosanū. Sed desino πᾶσι
 p̄dixi ne videar Erasmi mei cōmentaria sup
 pilasse. Ergo vt ad rē, Amat fortuna parē cordatos,
 amat audaciores, & q̄bus illud placet πᾶσι ἡ ἐν λόγῳ οὐκ ἔστι
 ἡ ἐν λόγῳ οὐκ ἔστι. At sapientia timīdulos reddit, ideoq̄ vulgo sicalea

MORIA

videtis sapiētibus istis cū paup̄tate, cū fame, cū fure
 morē esse, neglectos, inglorios, inuisos. Stultos affluere
 nūmis, admoueri reip. gubernaculis, breuiter florere modis oībus. Eteḿ si qs bīm existimat,
 principibus placuisse viris, & inter meos illos ac gē
 meos deos x̄sari, qd inutilius sapiētia, immo quid
 apud hoc hoīm genus dānatius? Si diuitiæ parādæ
 sunt, qd tādē lucri facturus ē negociator, si sapiētia
 secutus piurio offendet, si in mēdacio deprahēsus
 erubescet, si anxios illos de furtis atq; vsuris sapien
 tū scrupulos, vel tātuli faciet. Porro si qs honores
 atq; opes ambiat eccl̄asticas, ad eas vel asinus, vel
 bubalus citius penetrabit, q̄ sapiēs. Si voluptate du
 caris, puellæ maxia huius fabulę ps, stultis toto pe
 ctore sunt addictę, sapiētē haud sec⁹ ac scorpīū hor
 rēt fugiūtq;. Deniq; q̄cūq; paulo festiuus ac len⁹ vi
 uere parāt, sapiētē in primis excludūt, ac q̄d uis aīal
 potius admittūt. Breuiter q̄quo te x̄tas apud pōtifi
 ces, p̄cipes, iudices, magistratus, amicos, hostes,
 maxios, minimos, oīa p̄ntib⁹ nūmis parāt. Quosvū
 cōtēnit sapiēs, ita illū sedulo fugere cōsueuerūt. Sed
 cū laudū mearū nullus sit modus, neq; finis, tñ orō
 aliquñ finē habeat necesse est. Itaq; desinā dicere sed
 si prius ostendero paucis, nō deesse magnos aucto
 res, q̄ me l̄is suis pariter, ac factis illustrarūt, ne cui
 forte stulte mihi soli videar placere, neue legulei cas
 lūnient, me nihil allegare. Ad ip̄os igit̄ exemplū al
 legabimus, hoc ē *ὁν δὲν πρὸς ἑπὶ πρὸς*. Principio illud
 oībus vel notissimo, puerbio psuasū ē, vbi res abest
 ibi simulatōem eē optimā, eoq; recte statū tradit hīc
 x̄sus pueris, Stulticiā simulare loco sapia summa

si. nihil ad
 uersum.

ERASMI.

est. Vos scī ipī cōiūcite, q̄ ingēs sit bonū stulticia, cuius etiā fallax vmbra, & imitatio sola, tantū laudis merei a doctis. Sed multo cādidius pinguis ille, ac nitidus Epicuri de grege porcus, miscere stulticiā cōsilijs iubet, tametsi breuē nō admodū scire addidit. Itē alibi. Dulce ē desipere in loco. Rursum alio in loco, mauult delirus inersq; videri, q̄ sape & ringi. Iam apud Homerū Thelemachus quē modis oīb; laudat Poeta, subinde *ἡ πῖος* appellat, atq; eodē p̄ *i. fatuus.* noīe tanq; foelicis omīnis, libēter pueros & adolefcētes vocare solēt. Quid autē sacre Iliadis Carmē, nisi stultorū regū, & populorū cōtinet iras? Porro q̄ absoluta laus illa Ciceronis, stultorū plena sunt omīa. Quis em̄ ignorat, vnūquodq; bonū quo latius patet, hoc esse p̄stantius? Atq; fortassis apud Christia- nos, horū leuis est auctoritas. Proinde sacrae quoq; l̄rae testimonijs (si videt) laudes nostras fulciamus siue (ut docti solēt) fundemus. Principio veniā a theologis p̄fate ut nobis fas esse velint. Deinde qm̄ arduā rē aggredimur, & fortassis improbū fuerit de- nuo Musas ex Elicone ad tantū itineris renocare, p̄ferim cū res sit alienior, fortasse magis cōueniet op- tare, vt interim dū Theologū ago, p̄q; has spinas in- gredior, Scoti aīa paulisp̄ ex sua Sorbona in meum pectus demigret, quouis histrice atq; ericio spinosi- or, moxq; remigret q̄ lubebit, vel *ἔσ κἀραυός*. Vt *i. in cornos* nā & vultū alīū liceat sumere, & ornatus adsit theo- *in malā cru-* logicus. Verū illud interim vereor, ne q̄s me furti re- *cem.* am agat, quasi clāculū magistrorū nostrorū scrinia cōpilauerim, quā tantum rei theologicā teneā. Sed nō adeo mis; videri debet, si tam diutina (q̄ mihi ar-

MORIA

Cūssima est) cum theologis cōsuetudine, nōnihil ar
 ripui, cū ficulnus etiā ille deus Priapus, nonnullas
 grācas voces legente domino, subnotarit tenuerit
 q̄. Et Gallus Lucianic⁹ lōgo hoīm cōuictu, sermo
 nē humanū expedite calluerit. Sed iam ad rē bonis
 auib⁹. Scripsit Ecclesiastes capite primo. Stultorū
 infinitus est numerus. Idē cū exclamat. Vanitas va
 nitatū & omnia vanitas, qd aliud sensisse creditis, ni
 si quēadmodū diximus, vitā humanā nihil aliud q̄
 stulticiā ludicrē esse. Ciceronianē laudi albū addēs
 calculū. Rursum sapiēs ille q̄ dixit. Stultus mutat
 vt Luna, sapiēs pmanet vt sol, qd aliud innuit nisi
 mortale genus omne stultū esse. soli deo sapiētis no
 mē cōpetere. Siqdem Lunā, humanā naturā interp̄
 tant, Solem omnis luminis fontem esse deum. Hu
 ic astipulat qd ip̄e Christus in euāgelio negat, quē
 q̄ appellādū bonū, nisi deū vnū. Porro si stultus est
 q̄s sapiens nō est, & q̄squis bonus idem sapiens
 auctoribus Stoicis, nimirū mortales oīs stulticia cō
 plectat necessum est. Iterū Salomō capite. xv. Stulti
 cia (inqt) gaudium stulto videlicet manifesto confi
 tens, sine stulticia nihil in vita suaue esse. Eodem p̄
 tinet illud quoq̄. Qui apponit sciam, apponit dolo
 rē, & in multo sensu multa indignatio. Proinde nec
 puduit tantū regē huius cognominis, cū ait capite
 xxx. Stultissimus sum viroꝝ. Neq̄ Paulus ille ma
 gnus gētū doctor, stulti cognomē illibenter agnos
 cit. Inspiēs q̄s est, ingens, plus ego, p̄inde q̄si tur
 pe sit vinci stulticia. Et libēter fertis inspiētes, ad se
 refert. Quid quod palā stulticiā p̄cipit. Qui videtur
 esse sapiens inter vos, stultus fiat, vt sit sapiēs. Illud

ERASMI.

hâud scio an mîs videat, cū deo quoq; nōnihil stulticiæ tribuit. Quod stultum est ingt dei, sapientius est hominibus. Porro Origenes interpres obsistit, quo minus hanc stulticiā ad hoīm opīonē possis referre, quod genus est illud, gentibus qdem stulticiam. Neq; vero temere est, quod deo stultū tam impenſe placuerūt. opīnor ppter ea, q̄ quēadmodum summi principes nīmiū cordatos suspectos habēt & inuisos, ut Iulius Brutū & Cassiū, cū ebrīū Antoniū nihil metueret, utq; Nero Senecam. Dionysius Platonē, cōtra crassioribus ac simplicioribus ingentibus delectant, itidē Christus σοφοὶς istos suæq; nī. *i. sapientes* tētes prudētiæ, sp̄ detestat ac dānat. Testat id Paulus haud quāq; obscure cū ait. Quæ stulta sunt mūdi elegit deus, cūq; ait, deo vīsum esse ut p̄ stulticiā seruaret mūdū, q̄nqdem p̄ sapientiā restitui nō poterat. Quin ip̄e idem satis indicat clamās p̄ os p̄phetæ. Perdā sapientiā sapientiū, & prudentiā prudētium reprobabo. Rursum cū patri agit gratias, quod salutis mysteriū celasset sapiētes, puulis aut̄ hoc est stultis aperuisset. Hue ptinet q̄ passim in euāgelio Phariseos & scribas, ac legū doctores incescit, vulgus indoctū sedulo tuef. quodq; paruulis, mulieribus ac piscatorib; potissimū delectatus esse videat. Quin & ex animatiū brutorū gñe, ea potissimū placent Christo, quæ a vulpina prudētia q̄ lōgissime absunt, eoq; asino maluit insidere, cū ille (si libuisset) vel leonis tergū impune potuisset p̄mere. Ac spūs ille sacer in colūbæ specīe delapsus ē. Præterea ceruorum, hinulorum, agnorum, crebra passim in diuinis lris mētio. Adde q̄ suos ad immortalē vitā destinatos,

MORIA

.I ouilli
mores.

oues appellat, quo qdem animāte nō est aliud infir-
pientius, vel Aristotelico puerbio teste *περὸ βάρειος*
ἡσυχίας, quod qdem admonet ab eius pecudis stolidis-
tate, sumptū in stupidos & bardos cōuicij loco dici
solere. Atq huius gregis Christus sese pastore p̄fite-
tur. q̄netiā ip̄e agni noīe delectatus est, indicante eū
Ioāne. Ecce agnus dei, cuius rei multa fit & in Apo-
calypsi mētio. Hec qd aliud clamitāt, nisi mortalis
oīs stultos esse, etiā p̄ios. Ip̄um q̄q; Christū quo no-
strā stulticiā subueniret, cum esset sapiētia patris,
tñ quodā modo stultū esse factū, cū hoīs assumpta
natura, habitu inuētus est vt homo, quēadmodū &
p̄ctm, factus est vt peccatis medere. Neq; alia rōne
mederi voluit, q̄ p̄ stulticiā crucis, p̄ Apostolos idio-
tas ac pingues, q̄bus sedulo stulticiā pr̄cipit, a sa-
piētia deterrens, cū eos ad puerorū, liliorū, sinapis &
passerculorū exemplū, puocat, resq; stupidarū ac sen-
su carentiū, soloq; naturę ductu, nulla arte, nulla sol-
licitudine vitā agentū. Præterea cū vetat esse sollici-
tos, qua essent apud p̄sides orōne vsuri, cūq; interdi-
cit ne scrutent̄ tempa vel momēta, temporū videllē
cet ne qd fiderēt suæ prudētiæ, sed totis animis ex
se se penderēt. Eodē p̄tinet quod deus ille orbis ar-
chitectus interminat, ne qd de arbore sciæ degusta-
rent, p̄inde quasi sciā felicitatis sit venenum. Q; q̄
Paulus apte sciām veluti instantē, & p̄niciosam im-
probat, quē diuus Bernardus opinor secutus, mon-
tem eum in quo Lucifer sedē statuerat, scientiæ mō-
tem interpretat. Ac ne quæ sunt infinita, p̄sequar, vt
q; summatim dicā, videt̄ omnino Christiana religio
quandā habere cū stulticia cognatōnem, minimeq;

ERASMI.

cū sapientia cōuenire, cuius rei si desyderatis argu- Christiana
religio.
mēta, primū illud animaduertite, pueros, senes, mu-
lieres ac fatuos, sacris ac religiosis rebus p̄ter ceteros
gaudere, eoq; semp altaribus esse p̄ximos, solo
nimis naturæ impulsu. Præterea videtis primos il-
los religionis authores mirè simplicitatem ample-
xos, acerrimos literarū hostes fuisse. Postremo nul-
li Mortones magis desipe vident, q̄ ij quos Christi-
anæ pietatis ardor semel totos arripuit, adeo sua p̄-
fundū, iniurias negligūt, falli sese patiunt, iter ami-
cos & inimicos nullū discrimē, voluptatē horrēt, ine-
dia, vigilia, lachrymis, laboribus, cōtumelijs saginā-
tur, vitam fastidiūt, mortē vnice optāt. Breuiter ad
oēm sensum cōem p̄sus obstupuisse vident, p̄ns
de quasi alibi viuat animus, non in suo corpe, quod
q̄dem qd aliud est q̄ insanire. Quo minus mirē vi-
deri debet, si Apostoli musto temulenti sunt visi, si
Paulus iudici Festo visus est insanire. Sed postea q̄
semel τὴν λέοντὴν induimus, age doceamus & illd̄ .i. pellē
leonis
foelicitatē christianos, quā tot laboribus expetūt, Christiana
foelicitas
nihil aliud esse, q̄ insanix stulticiæq; genus quod
dā. Absit inuidia v̄bis, rem ip̄am potius expēdite.
Iam primū illud p̄p̄modū Christianis cōuenit cū
Platonicijs. Animū immersum illigatūq; esse corpo-
reis vinculis, huiusq; crassitudine p̄pediri, quo mi-
nus ea quæ vere sunt cōtēplari fruiq; possit. Proin-
de Philosophiā definit esse mortis meditacōem, q̄ Philoso-
phia.
ea mētem a rebus visibilibus ac corporeis abducit,
quod idem vtiq; mors facit. Itaq; q̄ diu animus cor-
poris organis p̄bevit, tam diu sanus appellat, verē
vbi ruptis iam vinculis, conat in libertatem asserere

H

MORIA

sele, qualiq; fugā ex eo carcere meditat, tum infans
am vocat. Id si forte cōtingit morbo vitioq; organo
rum, prsum omnīū consensu infania est. Et tamen
hoc quoq; genus hoīm videmus futura p̄dicere, sci
re linguas ac literas, quas antea nunq; didicerāt, &
oīno diuinū qddam prae se ferre. Neq; dubiū est id
inde accidere, quod mens a cōtagio corpīs paulo li
berior, incipit natiuā sui vim exercere. Idē arbitror
esse in causa, cur laborantibus vicina morte, simile
qddam soleat accidere, vt tanq; afflati p̄digiosa que
dam loquant. Rursum si id eueniat studio pietatis,
fortasse nō est idē infaniæ genus, sed tñ adeo cōfi
ne, vt magna ps hoīm merā infaniā esse iudicet, pre
sertim cū pauculi homūciones ab vniuerso mortali
um cœtu tota vita dissentiant. Itaq; solet ijs vsu ves
nire, quod iuxta Platoniciū figmentū opinor acci
dere ijs, q in specu vincti, rerū vmbas mirant, & fu
gituo illi q reuersus in antre veras res vidisse se p̄di
cāt, illos longe falli, q p̄ter miseras vmbas nihil aliū
ud esse credāt. Etem sapiēs hīc cōmiserat ac deplo
rat illorū infaniā, q tanto errore teneant, illi vicissim
illū veluti delirantē, ridēt atq; eijciūt. Itidem vulgus
hoīm ea q maxime corporea sunt, maxime mirat,
eaq; ppe sola putāt esse. Contra p̄j quo quicq; p̄pio
us accedit ad corpus, hoc magis negligūt, totiq; ad
inuisibiliū rerū contemplatiōem rapiunt. Nam isti
primas partes tribuunt diuitijs, proximas corporis
commodis, postrema animo relinquunt, quem tam
men pleriq; nec esse credunt, quia non cernat oculo
lis. Ediuerso illi primum in ipsum deum rerum om
nium simplicissimū toti nitunt secundū hunc, & ta

ERASMI.

men in hoc, quod ad illum q̄; p̄xime accedit, nemo
pe animum, corporis curam negligunt, pecunias ceu
putamina p̄sus aspernant ac fugitāt. Aut si qd hu
iusmodi rerum tractare cogunt, grauatim ac fastidi
enter id faciunt, habent tanq̄; non habentes, possi
dent tanq̄; non possidētes. Sunt & in singulis rebus
gradus multū inter istos diuersi, principio sensus ta
met si omnes cum corpe cognatōem habent, tamē
qdā sunt ex his crassiores, vt tactus, auditus, visus
olfactus, gustus. Quidam magis a corpe semoti, ve
luti memoria, intellectus, volūtas. Igit̄ vbi se intens
derit animus, ibi valet. P̄ij quoniā omnis animi vis
ad ea contēdit quæ sunt a crassioribus sensibus alie
nissima, in his velut obbrutescunt atq; obstupeſcūt.
Cōtra vulgus in his plurimū valet, in illis q̄; mini
mū. Inde est quod audimus nōnullis diuinis viris
accidisse, vt oleū vini loco biberint. Rursum in affe
ctibus animi, qdam plus hnt cū pingui corpe com
mercij, veluti libido, cibi somniq; appetētia, iracun
dia, supbia, inuidia, cū his irrecōciliabile bellū p̄ijs,
cōtra vulgus sine his vitam esse non putat. Deinde
sunt qdā affectus mediij quasiq; naturales, ut amor
patris, charitas in liberos, in parētes, in amicos, his
vulgus nō nihil tribuit, at illi hos q̄; studēt ex ani
mo reuellere, nisi quatenus ad summā illam animi
ptem assurgāt, vt iam parētem amēt nō tanq̄; paren
tem (qd em̄ ille genuit nisi corpus: q̄; hoc ipsum
deo parenti debet) sed tanq̄; vix bonum, & in quo
luceat imago summæ illius mentis, quam vnā sum
mum bonum vocant, & extra quam nihil nec aman
dum, nec expetendum esse prædicant. Hac eadē re

H ij

MORIA

Ieiunium

Sacrificium

gula reliqua item omnia vitæ officia metiunt, ut vbi
 q̄ id quod visibile est, si non est omnino contemnen-
 dum, tamen longe minoris faciant q̄ ea q̄ videri ne-
 q̄unt. Aut aut & in sacramētis, atq; ip̄is pietatis of-
 ficijs, corpus & sp̄m inueniri. Velut in ieiunio nō
 magni ducūt, si q̄s tm̄ a carnibus coenæq; abstineat,
 id quod vulgus absolutū esse ieiuniū existimat, nisi
 simul & affectibus aliqd̄ adimat, ut minus pmittat
 iræ q̄ soleat, minus supbia, utq; ceu minus iā onus
 stus mole corporea sp̄s, ad cœlestiū bonorū gustū
 fruitōemq; enitāt. Similiter & in synaxi tametsi nō
 est aspnandum, quod cerimonijs gerit, tm̄ id p̄ se aut
 paḡ est cōducibile, aut etiā p̄nciosum, nisi id quod
 est spiritale, accesserit. nempe hoc quod signis illis
 visibilibus repræsentat, repræsentat aut mors Chri-
 sti, quam domitis, extinctis quasiq; sepultis corpo-
 ris affectibus, exprimere mortales oportet, ut in no-
 uitate vitæ resurgāt, utq; vnū cum illo, vnum itē
 inter sese fieri queant. Hec igit̄ agit, hec meditāt ille
 pius, contra vulgus sacrificiū nihil aliud esse credit,
 q̄ adesse altaribus, idq; pxime, audire vocum stre-
 pitum, aliasq; id genus cerimonias spectare. Nec
 in his tantū q̄ dumtaxat exēpli gratia p̄posuimus,
 sed simpliciter in omni vitā refugit ab his q̄ corpo-
 ri cognata sunt, ad æterna, ad inuisibilia, ad spirita-
 lia rapitur. Proinde cum summa sit inter hos & illos
 omnibus de rebus dissensio, sit ut vtriq; alteris insa-
 nire videantur, q̄q̄ id vocabuli rectius in p̄ios cōm-
 petit q̄ in vulgus, mea quidem sententia. Quod qui-
 dem magis p̄spicuum fiet, si (quēadmodum pollici-
 ta sum) paucis demonstraro, summum illud premi-

ERASMI.

um nihil aliud est q̄ infantia quandā. Primū igit̄ exi-
stimate Platonē tale q̄dā iam tū somniasse, cū anis
mantū furorē, oīm foelicissimū esse scriberet. Etem
q̄ vehemēter amat, iam non in se viuit, sed in eo q̄
amat quoq; longius a seip̄o digredit̄, & in illud des-
migrat, hoc magis ac magis gaudet, atq; cū anim⁹
a corpe peregrinari meditat̄, neq; pbe suis vñt orga-
nīs. Istud haud dubie furorē recte dixeris, alioq; q̄d
sibi vult, quod vulgo etiā dicūt, Non est apud se, &
ad te redi, & sibi redditus est. Porro quo amorē abs-
olutior, hoc furor est maior ac foelicior. Ergo quæ-
nā futura est illa coelitū vita, ad quā piæ mētes tāto
studio suspirāt? Nempe spūs absorbebit corpus, vt
pote victor ac fortior. Idq; hoc faciet facilius, p̄tū
q̄d iā velut in suo regno est, p̄tū q̄d iam olim in vi-
ta corpus ad h̄mōi trāformatōnem repurgarit atq;
extenuarit. Deinde spūs a mēte illa summa mire ab-
sorbebit, qppe infinitis p̄tibus potētior, ita vt iam
totus homo extra se futurus sit, nec alia rōne foelix
futurus, nisi quod extra sese positus, patiet̄ q̄dam
ineffabile a summo illo bono, oīa in sese rapiēte. Iā
hæc foelicitas q̄q; tum demū p̄fecta contingit, cum
animi receptis pristinis corpibus immortalitate do-
nabunt̄, tñ qm̄ p̄iorē vita, nihil aliud est q̄ illius vitæ
meditatio, ac velut vmbra q̄dam, fit vt p̄mij quoq;
illius alsq̄ gustū aut odorē aliquē sentiant. Id tamē
etsi minutissima q̄dam stillula est ad fontē illū æter-
næ foelicitatis, tñ longe supat vniuersas corpis vo-
luptates, etiā si omnes oīm mortaliū deliciæ in vnū
conferant̄, vsq; adeo p̄stant sp̄ritalia corporalibus, in-
uisibilia visibilibus. Hoc nimis est quod pollicetur

H iij

MORIA

Propheta. Oculis nō vidit, nec in cor hoīs ascēdit
 quæ p̄parauit deus dīlīgētibz se. Atq; hæc est Mo-
 riæ ps, quæ nō auferē cōmutatōe vitæ, sed p̄ficitur.
 Hoc igit̄ qbus sentire licuit (cōtingit aut̄ p̄paucis) ij
 patiunt̄ qddam demētīæ simillimū, loquunt̄ qdam
 nō satis coherētīa, nec humano more, sed dant sine
 mente sonū, deinde subinde totā oris spēm ytunt.
 Nunc alacres, nūc deiecti, nūc lachrymāt, nūc ridēt
 nūc suspirāt, in summa vere totī extra se sunt. mox
 vbi ad sese redierint, negāt se scire, vbi fuerint, vtrū
 in corpe an extra corpus, vīgīlātes an dormientes,
 qd audierint, qd viderint, qd dixerint, qd fœcerint
 nō meminerunt, nisi tanq̄ p nebulā ac somnū, tm̄
 hoc sciūt se fœlicissimos fuisse, dū ita desiperēt. Itaq;
 q; plorāt sese resipuisse, nihilq; oīm malit, q̄ hoc īsa-
 nię gen^o p̄petuo īsanire. Atq; hæc ē futurę felicitatis
 tenuis qdā degustaciūcula. Verē ego iādudū oblīta
 mei ὕπερ τὸ ἐστικα μμένα πηλῶ. Q; q̄ si qd perulāci^o
 aut loq̄cius a me dictū videbit̄, cogitate & stulticiā,
 & mulierē dixisse. Sed interī tñ memineritis illius
 Græcanici puerbī πολλὰκι τοι καὶ μωρὸς ἀνὴρ
 καὶ τὰ καίριον εἶπεν, nisi forte putatis hoc ad mulie^o
 res nihil attinere. Video vos epilogū expectare, sed
 nimīū desipitis, si qdem arbitramini me qd dixerim
 etiā dū meminisse, cū tantā verborū farraginē effu-
 derim. Verus illud, μισῶ μνάμονα συμπότην nouū
 hoc, μισῶ μνάμονα ἀκροατὴν. Quare valete, plaudī
 te, viuīte, bibīte, Morīæ celeberrimi Mystæ.

i. ultra sep-
 ta transilio.

Sæpe etiā &
 stultus fuit
 opportuna
 locutus

Odi memo-
 rē cōpotorē
 odi memo-
 rē auditorē

Finis Morīæ In gratiam Mori.

ERASMI.

Desiderio Erasmo Rotterodamo Iacobus Vuim-
phelingius Seletstatinus Germanus Germa-
no, Theologo Theologus, Discipu-
lus preceptor, S. D.

Nemo tibi persuadeat Rotterodame dulcissime,
me in defensione theologiæ Neothericorū contra
Philomusum, Moriam tuā taxare voluisse. Nam &
si iunioribus & adhuc ingenio vegetis, nobile phi-
losophiā, & subtilē logicā Aristotelis, eiusq; meta-
physicā, ac theologos Neothericos existimē, tū ad
acumen ingenij exercitandū, tum ad elidendas he-
reses, non esse prorsus inutiles, eis tñ solis tota vita vs-
q; in sepulchrū inuolui & implicari, Christi Pauliq;
ac quattuor ecclesiæ luminariū doctrina neglecta,
probare non possum, cū tam cecus amor in Neotheri-
cos, in vnū p̄sertim sui ordinis quosdā Vulcanū p̄-
ferre coegerit, quosdā ab Augustino, Gregorio, Le-
one, Guilhelmo Parisiense, Ioanneq; Gersonadeo
auellat, ita ut nec ad historias, nec ad decreta pontifi-
cū, nec ad conciones, sed neq; ad orandū scriptisq;
aut ore persuadendū, idonei satis esse videant. Et cum
maxime opus esset, ad res ciuiles aut ecclesiasticas,
ad negocia contractuū, p̄bendarū regiminis animæ
& ad causas in gñalibus concilijs p̄tractandas, eorū
opā nemo foeliciter vti possit. Liceat eis & expediat
questiones legere, cōcertare, argutias meditari. Li-
ceat huius ordinis doctū, & suā opinionē alterius re-
ligionis scriptorī (an ex fastu aut zelo nescio) p̄ferre.
Sed & expedit atq; decet, antiqua & summa reli-
gionis nostræ lumina nequaquā oblitteratū iri. Ni fals-

H iij

MORIA

lor, assentiū aliquantulū nobis Aulus Gellius libri noni capite vicesimo secundo. Ex Platonis Gorgia longā & elegantē sententiā citans. Sic & noster Icolampadius nobis cōsentiens, abhorret ab eis theologis, q̄ theologiā ad ybōsam loquacitatem, & (ut Gerson ait) ad chymerinā mathematicā redigūt, q̄ Aristotelis, Auerrois, & Auicēnæ p̄batiores sententias creberrime p̄ferūt, ex lege, ex p̄phetis, ex euāgelio & Apostolis adducūt nihil, fragilēq̄ harūdīnē p̄defensandis dictis suis leuant, & cœlitus missum ensē nunq̄ supabilē, in quo fidere possent, vagina reconditum seruant. Ille idem Icolampadius eīsscholasticā theologiā in oībus p̄bet, vīsi sunt tñ ei complusculi ex eius cultoribus, in Rachele lippescere, in Lia sterile scere. Affectiue yturis stomacho incogbiles recipe cibos, vñ & intellectiue p̄turbari oculos necesse est, oblitī, q̄a deus ip̄os scientiā destruet, oblitī, q̄a scientia inflat, caritas edificat, sic scādala quotidie suborientia docēt. Quā p̄pter mi Erasme, si vtriusq̄ nostrę animus recte p̄spectus fuerit, nec tua Moria meę defensiōi, nec defensio meę tue Morię videbit refragari. Quā mi hūanissime Desideri desiderabiliter a me lectam, persuasi conciuī, gentiliq̄ meo Matthiæ Schurerio, denuo a se im̄præssum iri, vt plurimi nostratiū tuarū lucubrationū lectores auīdissimi fructū ex ea capiāt atq̄ voluptatem. Bene vale in domino. Ex Argentoraco. xiiij. Kal. Septembres, Annī salutis nostrę. M.D.XI.

Sebastiani Brant Hexastichon, in
Moriā Erasmi Roterodamij.

Vulgares nostra stultos vexisse carina
Contenti, intactam liquimus ire togam
Moria nunc prodit, que byrrhum, sarmata, fasces
Taxans, philosophos conuehit & druidas
Heu mihi, quas turbas, quas sanguinis illa lituras
Eliciet, biles, cum stomachisq; ciens.

Argentorati in ædibus Matthiæ Schurerij,
mense Augusto Anno
M. D. XI.

Conrado Duntzenhemio, II, dictatore
Argentorat.

REGNANTE CAESARE MAXI
MILIANO PIO FOELICI
A V G.

La. Vuympelingius Vniuersis poetis & poeticis
cultoribus Salutem.

Ex mea defensione Theologiae scholasticae, ab inepto poeta (q theologo auariciae & inuidiae falso accusauit) fecibus animis compate, non suspicemini (p cor) me omnes poetas oiaq; poemata floccipendere, ut yfificator ille sacras qstiones flocci fecit. qppe qui nonnunq; leuandit edij, somniq; pellendi gratia, quantumvis senex in Prudentio ac Baptista Mantuano solutus sum me oblectare. Atq; vt plane cognoscatis me non esse poetam; hostem aut osorem in delumite liqdū argumentū, qd vchemēter stomachū meū pridē mouit & hodie succenleo, maleq; me habebit quoad vixero, quod in quadā impssione decreui, nomē cuiusdā eximij poetæ, explosum ac eradicatum est, in eius locum alterius cuiusdā noīes subrogato & inserto. Legitote distinctōis decime gntæ caput Sancta Romana ecclesia in quo scriptores, pbati seriatim dinumerant, vbi post Sedulium mox Iuuēcus a diuo Hieronymo magnopere laudatus, in antiquis libris inscriptus est. Illic vō nūc nonnulli (qbus deus ignoscat) excluso vetustissimo Iuuēco, Vincenciū decreto ipso longe posteriorē, ut fures, ut sacrilegi, ut falsarii, ut seductores, vt corruptores, ut deprauatores, quasi p fundā iniecerūt. Poetas odio si psequeretur, hec me plagiariorū iniquitas nō adeo cōmoueret. Bñ valete, & studia vestra, nō ad assentādū, nō ad libidinē, nō ad vanitatē, sed ad altiores literas intelligendas ad deī laudē, ad reipublicæ salutē trāsferte sciētes alia studia adolescētes, alia viros, alia senes decere. Ex Argentoraco Idi. Augusti Anno nostræ redemptōis. M.D.XL.

Marcialis.

Semper pauper eris, si pauper es Emiliane
Nullis dantur opes nunc, nisi diuitibus.

Alludit antiquum Dictērium,

Mos est praelatis præbendas non dare gratis
Ast bene nummatis, vel corꝝ sanguine natis.